

BRASSÓI LAPOK

Szerkesztőség * Kiadóhivatal * Nyomda
BRASSÓ, KAPU-UGCA 64-66 SZÁM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFON-INTERURBAN: Szerkesztőség és kiadóhivatal 1-77 és 82 szám

XXXIV. évtolyam 109. szám

Főszerkesztő
SZELE BÉLA dr.

Szerda, 1928 május hó 16

Nistor szerint évekig, Tatarescu szerint egy évtizedig marad még a liberális kormány hatalmon

Ami a Neue Freie Presseben olvasható és ami a Viitorulban olvasható...

Brassó. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Egy héttel a gyulafehérvári gyűlés után még távolról sem ültek el a félbemaradt bukaresti mars izgalmai. Ellenzék és kormány egyaránt a maga javára igyekszik a kongresszus konkluzióit levonni s ebben a nemes törekvésben egymásután születnek meg a legbizarrabb deklarációk.

A főkérdés egyelőre: megrendült-e a kormány helyzete, vagy sem? Mennie kell-e a kabinetnek, vagy sem? Az első választ maga Maniu adta meg, aki tegnapelőtt Kolozsvárt nagy expozét tartott s ebben kiméletlen kifejezéseket talált a „halódó” kormány címére. A második válasz Nistor munkügyi miniszteré aki rövid nyilatkozatban számol be impresszióiról s ebben diplomatikus módon — évetket jósol meg a kabinetjének.

— A kormányban nem támadt bizonyos félelem, hogy Gyulafehérvár után kényszerülve lesz odahagyni a hatalmat?

— Egyáltalában nem!... Hiszen még maguk a nemzetipártiak sem tudták, mi lesz a gyűlésen. Amennyiben egyszerű évi kongresszust akartak csak tartani, akkor tulsokat trombitáltak... Ha pedig más volt a gyűlés célja, akkor a megrendezés primitív volt. Talán szét akarták morzsolni a kormányt? Jó. Azonban meg kellett volna gondolniok, hogy a liberális kormányval állanak szemben, mely az ország vitális érdekeit képviseli s amely még sohasem távozott addig a bársonyszékekből, míg kötelességeit nem teljesítette.

— Meddig maradt tehát még a kormány?

— Amíg be nem fejezte törvényhozó és munkaprogramját. Idő előtt semmiesetre sem megyünk.

Miután a kabinet törvényhozó programja négy évi munkát ölel fel, nyilvánvaló, hogy Nistor még teljes három esztendői kormányzást jövendől. Tatarescu azonban, aki kevésbé óvatoss, még messzebb megy, s a Vremea-nak a következőket mondja:

— Félévvel ezelőtt egyszer Kolozsváron azt a kijelentést tettem, hogy 12 évig maradunk kormányon. Időközben úgy alakultak az események, hogy ezt a nyilatkozatomat revidálnom kellett. Az ellenzék hibái azonban újból feljogosítanak arra, hogy szavaimat megismételjem: még 12 évig maradunk kormányon.

Kinek van köze Károlyhoz?

A Neue Freie Presseben olvassuk a hivatalos román távirati irodának, a Radornak következő jelentését:

— Politikai körök csodálkoznak, hogy a külföldi sajtó Károly ex-trónörökös ténykedéseivel kapcsolatban egész oldalakat szentel bizonyos híreknek.

— Egyetlen politikai csoport, még az sem, mely a legélesebb módon támadja a kormányt és a liberális pártot, nem támogatja többé Károly herceget, akinek ügye végelegesen elveszett. A gyulafehérvári nemzeti pártzáró kongresszus egyetlen pillanatig sem foglalkozott az ő személyével. Politikai körökben pártkülönbség nélkül úgy hiszik, hogy a külföldi sajtó jóhiszeműségével egyszerűen az egyetlen érdekelt fél spekulál, akinek ügyét azonban már nem képviseli senki.

A kormány hivatalos lapjában, a Viitorulban olvassuk:

— Mindenesetre bebizonyosodott, hogy

Maniunak és társainak pártja összeesküvésben van a volt Károly herceggel.

Nagy baj, hogy olyan komoly világlat, mint a N. F. Presse, nem csinál román lap-szemlélt és nem egyeztetti össze a hivatalos iroda híreit a hivatalos lap szenzációival. Pedig ismerhetné azt a bibliai parancsot, amit kitiűnő kormányunk oly hiánytalanul respektál: ne tudja a jobbkéz, hogy mit csinál a balkezsed....

A szellemes hatalom.

Mi mindenesetre tanulunk a Presse esetéből és félreértések elkerülése végett átnézzük a Viitorul is, mely többek között igen egyéni álláspontot foglal a sajtó üldöztetésével kapcsolatban:

— Az újságírók bebörtönöztetése — mond-

ja többek között — nem állhat összefüggésben azokkal a szabadsági elvekkel, melyek az újságírói hivatás gyakorlatát szabályozzák.

Ne haragudjon a Viitorul, ha megkérdőszük. Volt valaha valami összefüggés a börtön és a szabadsági elvek között?

— Különben is, — folytatja a hivatalos, — a szóbanforgó újságírók esete végtelenül egyszerű....

Valóban, végtelenül egyszerű. Az újságírók a kormánynak kellemetlen cikkeket írtak. A kormány az újságíróknak kellemetlen ajtókat nyitott meg. Jobban egyszerűsíteni még kanti dedukcióval sem lehetne a dolgokat.

Zavarel abbé, Románia lelkes eschországi barátja, körutat tart a regátban, s többek között Jassiban beszédet mondott:

— Isten segítségével folytatnunk kell a harcot, mert egy szabadságra érdemes népnek — örökre szabadnak kell lennie.

Az ellenzéki sajtó bánatosan sóhajt fel a derék abbé frázisára:

— Ugy látszik, Romániát elhagyják már barátai is....

Bizakodó hangulat az avereszkánusok táborában

Munkában a vezérek és munkában a párthívek

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A nemzeti-parasztpártiak demonstratív megmozdulása után az avereszkánusok táborában is nagy lett az élénkség. A Calea Victoriei és a Riegler-cukrászda fölött levő pártirodában pár nap óta szokatlan mozgolódás tapasztalható. Autók jönnek, mennek párthívek és pártvezérek sietnek fel a lépcsőkhöz. Benn az irodában is állandó permanencia tapasztalható: a telefonok állandóan berregnek, vidéki tagozatok hívatnak fel, körleveleket szövegeznek és gépelnek a gyorskezü gépirókisasszonyok és néha egy-egy vezér fontoskodó intézkedése vegyül bele ebbe a lázas és túlfűtött hangulatba.

Ezt mondják az avereszkánusok:

— Várjuk és egészen biztosra vesszük a liberális kormány bukását. A liberális kormány már megérett az eltávozásra, pár héten belül kormányválság lesz.

Ez a hit készíti tehát a pártot arra, hogy a legadázabb tevékenységet fejtse ki, hogy a bekövetkezendő változás ne érje készületlenül a „második kormányképes pártot”.

Még e hó 18-ikán össze fog ülni a párt intézőbizottsági gyűlése, melynek tagjai, mint mint tudvalevő, a volt miniszterekből áll. Kiszivárgott hírek szerint Averescu tábornok részletesen be fog számolni a mai politikai helyzetről, és mérlegelni fogja a bekövetkezendő kormányalakítás esélyét.

A gyűlés után úgy Averescu tábornok, mint Goga a vidéki tagozatokkal folytatnak megbeszéléseket és elő fogják készíteni a május 27-iki temesvári és június 3-iki bukaresti nagy kongresszusukat.

Az avereszkánusok vezérei nagyon sok reményt fűznek ezekhez a kongresszusokhoz, és állítólag ezeknek a lezajlása után okvetlenül kormányválság és a liberálisok távozása fog bekövetkezni.

Amint látható, a kombinációk megindultak a legbizakodóbb hangulat mellett. És talán nem érdektelen megemlítenünk azt is, hogy éppen a kongresszus napjára esik az

avereszkánusok bukásának egy éves jubileuma.

Semmi sem lehetetlen. Lehet, hogy az öreg Averescu ötödször is belovagol a bársonyszékbe. Párt nélkül, program nélkül, Gyulafehérvár nélkül az öreg ur megint miniszterelnök lesz és marad mindaddig, amíg a liberálisok megengedik neki.

A kormány perbe akarja fogni a külföldi távirati irodákat is

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A fővárosi és vidéki újságíró egyesületek kollektív tiltakozása ellenére, a kormány még mindig nem szüntette meg az eljárást a letartóztatott újságírók ellen, sőt legnagyobb szigorral folytatja tovább. Egyedül Schachmant, a Petit Parisien bukaresti tudósítóját engedték szabadon, a francia lapok intervenciója folytán. A többiek még mindig fogva vannak, köztük Max Mrzlac szerb újságíró is, a bécsi Ullstein belgrádi tudósítója, akinek érdekében a tegnapi napon Ciolac Antici, Jugoszlávia meghatalmazott bukaresti minisztere is interveniált Duca belügyminiszternél.

Az egyik fővárosi lap értesülése szerint a kormány nem hogy enyhítene, hanem még szigorúbban folytatja hadjáratát az újságírók és újságok ellen. Állítólag jelenleg azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogy milyen módon lehetne eljárást indítani és felelősségre vonni a külföldi távirati irodákat. Ugyanis a kormány megállapította, hogy egy pár külföldi távirati iroda azt a hirt röpitette világgá, hogy Bukarestben a gyulafehérvári események után forradalom tört ki és hogy a régenstanács és az uralkodóház tagjai csak a legnagyobb nehézségek árán tudtak elmenekülni.

A fővárosi lap értesülése szerint a kormány megbízásából már összeültek a jogi szakértők és a paragrafusok tömkelegét böngészve, kutatják, hogy miként vonhatók felelősségre ezek a külföldi távirati irodák.

ELEMI FÖLDRAJZ

*

Nemrégiben jelent meg Newyorkban Mac Murry és Parkins „Elemi földrajz”-ának ezévi, bővített kiadása. Ez a könyvecske tulajdonképpen az amerikai elemi iskolák használatára van szánva, de az Egyesült Államok közgazdasági földrajzára vonatkozólag van mit tanulnia belőle a világ bármely felnőttjének is. Bizonyára nem lesz tehát haszontalan dolog, ha odafigyelünk egy kicsit arra, amit a két jenki-tanító ur az új világ serdülő nemzedékének magyaráz.

A mult esztendő végén valamivel több, mint 27 millió autó szaladgált az egész világon. Ebből 22 millió, azaz az összmennyiségnek körülbelül négyötöde, az északamerikai Unió területén futkosott, ahol eszerint minden ötödik embernek, helyesebben emberi lénynek van

gépkocsija.

Ilyeténképpen lehetséges az, hogy az Egyesült Államok egész lakossága egyidejűleg autóra üljön, mert a tulajdonoson kívül csak négy lelket kell egy-egy gépkocsiba elhelyezni. Ez más országban kizárt dolog, mivelhogy Angliában csupán minden negyvenharmadik, Franciaországban minden negyvenhatodik, Németországban minden százkilencvenhatodik és Olaszországban minden kétszázkilencvenharmadik lakosnak van autója, míg például Kínában több, mint 25 ezer ember esik egy gépkocsira.

Az elnök beszédét is egyszerre hallgathatja az Egyesült Államok egész népe, mert minden tizenharmadik embernek van rádiója. Ezzel szemben Angliában csak minden huszonnyolcadik, Franciaországban minden ötvenedik, Németországban minden negyvenötödik, és Svédországban minden harmincharmadik lakosnak van rádió-készüléke.

A telefon terén is Amerika vezet. A világ telefonjainak ötnyolcada az Egyesült Államokban van, ami egyben azt jelenti, hogy minden hetedik személynél be van vezetve a távbeszélő. Angliában viszont csak minden harminchatodik, Franciaországban minden ötvenkilencedik, és Németországban minden huszonhatodik ember rendelkezik telefontal. Az amerikaiak évente személyenként közel kétszáz, a németek harminc, az angolok huszonöt, a franciák huszonkét beszélgetést folytatnak.

Az édességek élvezetében ugyan csak az Egyesült Államok népe jár legelől, amennyiben egy teljes negyedrészt fogyasztja a világon termelt cukornak, holott lakossága alig teszi ki egytizenhatod részét a világ népességének. Az északamerikai Unióban egy személy átlag száz font cukrot használ fel évente, míg Angliában mindössze hetvenet, Franciaországban ötvenkettőt, Németországban negyvenhetet, Olaszországban pedig tizenötöt.

Nem kevésbé van hátramaradva a jenki a húsvetésben sem. Amíg ugyanis az Egyesült Államokban személyenként évente száznyolcvanöt font hus fogy el, addig Angliában csupán százhuszonhét, Franciaországban száztizenöt, Németországban kilencvenöt és Olaszországban negyvennyolc.

A mi népünk — állapítja meg jellegzetesen amerikai büszkeséggel az „Elemi földrajz” — kényelmesebben lakik és bővebben táplálkozik, mint bármely más nép a világon.

Ennek egyik magyarázatát az iskolásoknyv abban adja, hogy az Egyesült Államokban a mezőgazdaság produktívabb minden más országénál. Ez a körülmény főleg annak tulajdonítható, hogy egy-egy farm terjedelme átlag 150 hektár, ami lehetővé teszi a mezőgazdasági gépek legeredményesebb alkalmazását. A mezőgazdasági munkás évente tíz tonnányi gabonát termel, amíg a világ többi részén alig egy és felet. Az ipari munkásnak is sokkal nagyobb a teljesítő képessége, egyszerűen azon oknál fogva, hogy átlag négy loerőt képviselő géperő segítkezik neki; ezzel szemben Angliában és Németországban csak két loerőnyi. Így a szövőiparban egy munkás átlag huszonöt szövőszekét szolgál ki, mialatt Európában mindössze hat-hetet. Egy bányász munkanaponként négy és fél tonna puhaszemet termel, míg Angliában és Németországban csak egyet. Franciaországban és másutt pedig még kevesebbet.

A mi munkásunk — dicsekszik tovább a könyvecske, — a legtöbbet keresi s béréből a legtöbbet vásárolhatja az egész világon.

A gép- és emberi munkaerő páratlanul széles méretű és észszerű kihasználása eredményeképpen a világ javainak jelentékeny há-

nyadát az Egyesült Államok termelik. Ugyanakkor, amikor népességük csak egytizenhatoda a világ lakosságának, ők termelik a világ rézmennyiségének háromötödét, nyersvasának és acéljának ötnyolcadát, gyapotjának felét, és búzájának negyedrészt, csupán mellesleg említve meg azt, hogy az egész világon termelt villamos energia felét egyedül az Unió használja fel.

— Annak következtében, hogy a legtöbb szükséges nyersanyagot maga hazánk nyújtja mezőgazdasági és ipari termelésünknek, kitűnő helyzetben van kivitelünk is. Külföldre adjuk el gyapotunk és írógépeink felét, búzánk és disznóhúsunk több, mint egy negyedrészt s autóink közel egynyolcadát. Másrészt azonban sok nyersanyagot, mint műtrágyához szükséges nitrátokat és hamuszir, magánércet, nikkel, cinket, azbesztet és platínát, idegenből kell beszereznünk. Ez békében könnyen megy, de mi történik, ha hadilábon állunk éppen olyan országgal, vagy országokkal, amelyekről ezeket az ásványi anyagokat rendszeresen vásároljuk? Avagy, ha mi magunk nem háboruzunk is velük, hanem egy más háboru gátolja meg az illető országokkal való kereskedelmünket?

Es persze itt is van szerencsénk az elmaradhatatlan, sajátoságos fellegásu amerikai pacifizmushoz. A könyvecske ugyanis eképpen viszi tovább gondolatmenetét:

A nagykárolyi városi tanács határozata szerint a magyar és német idegen nyelv Romániában

A magyar vagy német felirattal is ellátott cégtáblák után büntetőtaxák vannak kiróva

Nagykároly. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Nagykaroly város tanácsa, — bár a város lakossága legalább is nyolcvan százalékban magyar, — nem kiélezett választással, hanem a magyarság és románság vezetőinek megállapodása alapján, békés megegyezéssel lett összeállítva. E megegyezés szerint, a magyarság engedékenysége folytán, a román tanács tagok vannak túlsúlyban, de mindezek dacára el kell ismerni azt, hogy Nagykaroly város tanácsa nagy általánosságban arra a színvonalra tudott emelkedni, ahol nem kicsinyes szenvedélyek, sem politikai szempontok nem irányították határozatait, hanem megértő együttérzéssel, csak a város érdekei lebegtek szem előtt.

Ebbe a példás együttműködésbe csupán a városi taxák megállapítása alkalmával lopódzott be némi diszonancia, amikor az állandó választmánynak ez a javaslata került tárgyalás alá, amely valamelyik adóügyi inspektor által kiadott végrehajtási utasítás alapján a magyar és német nyelvet idegen nyelvnek minősítette és mindazokat a cégtáblákat és címfeliratokat, amelyeken a román feliraton kívül magyar, vagy német felirat is van, lényegesen több, vagyis ötszörös taxával akarta megtróni.

A tanács magyar tagjait sérelmesen érintette ez a javaslat, amely flagrns megsértése annak a sokszor hangoztatott megállapodásnak, hogy a városi tanács tárgyalásaiban a politikának helyet nem engednek.

A kérdésnek Nagykaroly várost illetőleg inkább csak elvi jelentősége van, mert amíg Imihályfalván, Tasnádon, Nagyváradon és a többi határszéli városban szabadon diszelegnek a cégtáblákon a magyar feliratok is, addig itt egy tulbuzgó prefektus még az impérium elején, rendőrségi közbejárással távolította el a már román felirattal is ellátott cégtáblákat s csak román feliratu cégtáblákat engedélyezett. Ugy látszik, hogy e szinmagyar várost így vélte magyar jellegétől megfosztani.

A prefektus intézkedése törvénytelen volt, de a rendelkezésére állott hatalmával végre-

Arczbörkiütések

A Kadum-kenőcs a bőr minden irritációját vagy daganatát enyhíti és gyógyítja és rendes álmot biztosít azoknak, akik évek óta bőrbajban szenvednek. Sok szenvedést kikerülünk, ha idejében használjuk a Kadum-kenőcsöt egzema, bőrkiütések, viszketegség, genyedő sebek, himlő, orbáncz, var, furunkulózis ellen.

— Hát nincs-e óriási fontossága annak, hogy távolartsuk a háborútól nemcsak magunkat, hanem más országokat is?

Az elemi iskolás nebulóknak készült közgazdasági földrajz-könyv természetesen az amerikai szabadság apoteózisával végződik.

— Gazdaságunkat nem csupán hazánk helyzetének és terjedelmének, nem csupán nyersanyagbőségünknek és munkamódszereinknek köszönhetjük, hanem mindenekelőtt szabadságunknak. Minálunk mindenkinek egyforma joga van a boldogulásra s ha valaki tisztességesen és sikeresen dolgozik, mindnyájan tiszteljük és esetleg magas állásokba ültetjük.

Hát így néz ki, kérem, egy elemi iskolai földrajz-könyv az Amerikai Egyesült Államokban.

—jean.

hajtotta az általános cimvakarást. Az állandó választmány javaslata, amely nem akarja egyenjogu és egyenrangu állampolgároknak elismerni a kisebbséget alkotmányellenes, de a tanácsban biztosított többsége ezt a javaslatot is határozattá emelte.

Anyagilag ez a határozat egy pár orvoson, pénzügytén, vállalaton kívül alig érint más, mint az ügyvédeket, akiknek címtáblái így szólnak:

Advocat

X. Y.

ügyvéd.

Ezért a feliratért kell minden ügyvédnek 500 lej helyett 2500 lej taxát fizetni.

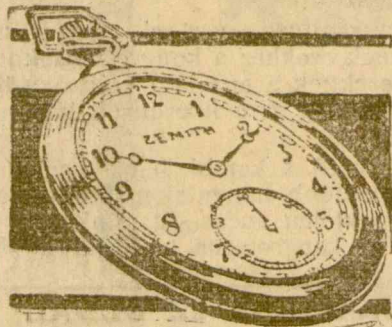
Egy nagy hiba történt azonban úgy a Magyar Párt helyi tagozatának vezetősége, mint az érdekelt ügyvédi szövetség részéről. A kisebbséget megalázó sérelmes határozatot egyik részről sem felelősezték meg és így eredeti formájában jogerőssé vált.

Ugy látszik, e mulasztás helyreigazítására nyújtott be dr. Vetzák Ede tanácsag egy beadványt a városi tanáshoz, melyben a városi taxák megállapítására hozott tanácsi határozat felülvizsgálását és annak megváltoztatását kéri.

E beadvánnyal most foglalkozott a tanács, de miután arra az álláspontra helyezkedett, hogy a határozat megfelelőbbé nem lett, jogerőssé vált, de ezenkívül a tanács saját határozatának ezutáni megváltoztatására nem jogosult, annak érdemi tárgyalásába nem is bocsátkozott.

Nagykarolyban tehát az alkotmány ellenére is érvényben marad az a tanácsi határozat, mely szerint az itt élő kisebbségek nyelve idegen nyelv.

Halló
Erdélyiek Bukarestben!
Grand Restaurant: Caffe Parcul Oteleneanu Bukarest, Str. Matei Millo (Faurul Național mellett)
Tulajdonos:
BOHM BANDI és Társa
Transilvania étterem. Pontes és gyors kiszolgálás.
Erdélyi falborok.
2 Esténként **Hatász Lajos** hírneves erdélyi cigányprimás és zenekara hangversenyez.
893

KÉRJEN MINDENÜTT

ZENITH

PRECIZIÓS ÓRAKAT!

A bukaresti magyarság a háború előtt

Általános helyzetkép — Történeti visszapillantás

II.

A viszonylagosan túlnépes Székelyföld már a régmúlt évszázadok folyamán Románián kívül kivándorló magyarjait Románia területére. Nagyobb arányú betelepülések már a XIII. és XVII. században is történtek ezek a kun, tatár és török deportációk voltak. Ezek a telepítvények azonban nyomtalanul eltűntek, úgy, hogy csak hely és családnevekben rejlik itt-ott az emlékü. A legrégibbek a „Siculidum” menekültjei és ezek a moldovai és a bukovinai aszonban, a bukovinaiak meg meg vannak, csángók, a moldovaiak már nem menthetők meg a magyarság számára.

E régebbi kivándorlásoknak egy-egy csapata, később már szándékai, de többnyire tekintélyes tömegei Bukarestbe is elértek. Bukarest magyarsága a legrégebbi időkben nem tömeges településből, vagy kivándorlásból, hanem cselédség, munkásság és iparos-ság észrevétlen és egyenkénti beszivárgásából rekrutálódott.

A betelepülőkről név és számszerű adataink csak a XIX. század elejétől kezdődően vannak oly mértékben, mint azt a református egyház levéltára megőrizte. Hasonlóképpen csak ezen időtől, vagyis az egyház 1815-ben történt alapításától kezdődően található nyoma annak, hogy a bukaresti magyarság nemzeti jellegében és kulturájában való megmaradása intézményesen is gondoskodás tárgyát képezi.

Ebben az időben a betelepültek részben cselédek, szolgák és napszámosok, kétharmad részben pedig kézműiparosok és főként kereskedők, kovácsok, timárok, cipészek, kőművesek és ácsok voltak. Később kezdtek jönni a pék és a bérkocsis csángók is. A Bukarestben betelepülő latinok száma pedig 3 százalékre tehető a háború előtt, kereskedő pedig csak elvétve akad közöttük. A betelepülők túlnyomó részben, — legalább is az első generációban, — megtartották magyar állampolgárságukat még akkor is, mikor már itt ingatlan vagyont szereztek.

Művelődési viszonyok.

Az egyház volt jóideig az egyetlen, mely a magyarság tömegeiben a közösségi tudatot, anyanyelvet és nemzeti kulturát ápolni igyekezett.

Az erdélyi származású magyar római katolikus betelepülők hitélet tekintetében hamarabb jutottak kedvezőbb helyzetbe, mint a reformátusok, azonban nemzeti érték és munka szempontjából csak később javult az helyzetük is, mikor megalakították a Szent István királyról elnevezett egyesületeket és a Szent László egyesületet. A Szent István egyesület csak 1903-ban szervezték meg önállóan és annak főszelelése a német katolikus érsekség főhatósága alatt állottak. Ez az átmeneti és viszonylagos önállósága mentette meg a bukaresti magyar katolikuságot attól, hogy egyházpolitikai opportunizátsból intenzíven a romanizálás szolgálatában álló érsekség nem juttathatta a moldovai katolikus sorsára őket is.

A magyarság egyesületi élete.

A munkásokból és iparosokból álló bukaresti magyarságnak a fővárosban eleinte szégyenletesen alacsony társadalmi és kulturális helyzete volt, éppen a szerveztlenségük miatt. Ez késztette azután a magyarság szellemi vezéreit arra, hogy az egyesületi életet megteremtsék.

Az osztrák Agencia üldözés és denunciaciói miatt összeesküvészerűen és a legnagyobb titokban alakította meg Koós Ferenc református lelkész 12 lelkes magyar társaságában a „Bukaresti Ev. Ref. Iskolai Könyvtár-t”. Amint a címből is látható, még az egyesület elnevezésénél is a legnagyobb óvatossággal jártak el. Ugyancsak Koós Ferencnek és lelkes gárdájának munkássága révén születnek meg lassanként a többi egyesületek is. 1856-ban alakult meg a „Bukaresti Magyar Dalegylet”, majd 1857-ben a „Hunnia” néven az első magyar olvasókör és kaszinó. Ezt követték a „Felmegyezési Egyet” és az „Iparos Olvasó Egyet.”

1859-ben már magyar lapja is van a bukaresti magyarságnak. A Hunnia nevű egyesület kiadja a „Bukaresti Magyar Közlöny”-t. A lapot a legnagyobb lelkesedéssel fogadják. pillanatok alatt megszervezik az előfizetők táborát, úgy, hogy a lap rendszeres megjelenése biztosított volt, azonban megölte a

lapot az osztrák Agencia gyűlölködése és kihasználta azt, hogy a lapot ne vegyék fel a posta tarifájába, míg a román kormány csak ötezer piasternyi kaució lefizetése ellenében volt hajlandó kézbesíteni a lapot. Ezt a magas összeget már nem tudták adózni és az osztrák Agencia nyomása olyan nagy volt, hogy a lapot be kellett szüntetni. Ez volt a bukaresti magyarság kulturális küzdelmeinek igazi hőskora: Elkobzott kiáltványokkal, meg-hurcolt szabadsághősökkel, felleobogó nemzeti öntudattal és bukaresti utcáin magyar ruhában járó „hunniásokkal.”

Az egyesületi élet s vele együtt a magyar nemzeti kultúra ettől kezdve mind több életformában tör erővelyesülésre, úgy, hogy közvetlenül a háború előtt már 15 egyesület és testület állott a magyar szó szolgálatában. Az ekkori egyesületek a következők voltak: 1. Osztrák Magyar Klub. 2. Bukaresti Róm. Kath. Egyházközség. 3. Bukaresti Ref. Egyházközség. 4. Katolikus Iskolák Felügyelő és Tanácsa. 5. Református Iskolák Tanácsa. 6. Bukaresti Magyar Társulat (Hunniá utódja). 7. A magyar társulat Dal és Működő Kör. 8. Bukaresti Szent István Társulat. 9. A Szent István Társulat Dalárdája. 10. Róm. Kath. Gyermeksegélyező Egyesület. 11. Római Katolikus Nők Mária Egyesülete. 12. Bukaresti Magyar Protestáns Nőegylet. 13. Bukaresti Betegsegélyző, Temetkezési és Közművelődési Egyesület. 14. Bukaresti Ma-

gyar Ifjak Kör. 15. Bukaresti Róm. Kath. Legényegylet.

Mindezen egyesületek működését legelső-sorban az tette lehetővé és sikeressé, hogy a két egyház tantestületében és tisztviselői körében az irányítást és ezek végeztek az egyesületek munkáját. A jól szervezett magyar társadalom szolgálatában állott nívós élete és erevése fölött örködték a háború előtti évtizedekben s hetenként kétszer és hat oldalon megjelenő „Bukaresti Magyar Ujság” s az egyházak hetilapjai. Természetesen az összes egyesületeknek meg volt a maguk kifelé ható munkássága is: előadások, felolvasások, estélyek, bálók, hangversenyek s szabadiskolák formájában, melyek igen látogatottak voltak s hívásuk magaslatán állottak, mert állandóan propagálták a magyar szót.

Talán nem érdektelen megemlítenem még azt is, hogy a bukaresti magyarság száma ebben az időben 6000 volt. Ez a hateres lélekből álló kis társadalom a maga nemzeti és társadalmi kulturáját két erős egyházban tizenöt egyesületet és 3 lapot tart fenn. Népoktatását hat tanintézetben 25 tanórával végzeteti. 1300 tankötelet tud beiskoláztatni, létesíti mindazon intézményeket, melyeket csak egy öntudatos, magas nívón álló, jól szervezett társadalom tarthatott fenn. Ezzel szemben a mai helyzet az, hogy a hetven-nyolcvanezerre szaporodott tömeg egyesületi élete összezsugorodott, megsemmisült, elpusztult. Iskolái szűnnek és tanköteles gyermekei elvesznek a magyarság számára.

Áts József.

Közgazdasági örökmozgó,

vagy: negyvenötezer lejért százezret fizetünk Önnek hat hónap alatt...

Nincs többé rossz párti Romániában! — Amerikai rendszerű pénzkidobás — Egy félév alatt száz milliókat csalt össze a bukaresti Constantinescu-bank — Összeomlott az utóbbi idők egyik legszedítőbb szélhámosa

A millió gonddal megvert Romániában néhány hónap óta vidám arccal jártak keltek a férjhezmenendő lányok. Egy derék bukaresti elme ugyanis megtanította rá őket, hogy nincs többé rossz párti, mindenkinek annyi hozománya lesz, amennyit akar. A dolog nagyon egyszerű.

— Kérem házasági biztosítást, kölcsönös alapon, egy csoportban vannak ezerötszáz és minden házasság esetén a csoport minden egyes tagja fizet száz lejt, — hát van olyan szegény lány, akinek ez számítson? — de ha ezerötszázat fizet be, akkor ez már együtt óriási összeg és ebből az összegből a bank hiánytalanul kifizet Önnek százezret lejt, mintegy százezret lejt, mert hiszen a banknak is igen nagy költségei vannak, inkasszó, meggyász satöbbi, de kérem alássan, Önnek nem is kell befizetnie minden házasság után, hanem ha hat hónap múlva férjhez méltóztatik menni, akkor kérem szépen a százezret lejt azonnal kifizetjük harminc nap múlva a bejelentés után, negyvenöt napi fizetési határidővel. És ha nem méltóztatik férjhez menni, akkor sem kell fizetni háttartalannul, mert egyszer csak mindenki megházasodott és akkor már nem kell fizetni, de addig sem, kell mert ha negyvenöt százalékot már befizetett a saját csoportjából, akkor ugye vesszük, mintha Kegyed is megházasodott volna és akkor már azonnal megkezdjük az Önnek járó százezret lejt kifizetését, nem kell tovább fizetni, csak hat hónapig, hat hónap múlva már szabad megházasodni és a százezret lejt azonnal biztos, a tagok mindössze ezer lejt felvételi díjat fizetnek és kezelési költség címén minden félév 120 lejt, ami igazán csekélység.

Nem értik? Igen, éppen abban van a titok, hogy mindez olyan gyorsan kell elmondani, hogy annak, akinek beszélnek, ne legyen ideje se számolni, se gondolkozni. A fontos az, hogy minél többször mondjuk ki hangosan a százezret lejt és rögtön mellette a hat hónapot, mert ez imponál és egész biztos, hogy ennek senkinek tud ellentállni.

Igy is volt. A Constantinescu „Titus” banknak a nevében néhány hónap óta ezer meg ezer ügynök darálta ezt a mondókát a legkülönbözőbb helyeken, és a legkülönbözőbb hangokon és a bank már postabélyeg kelteket, — pontosan március 5-én — nyomtatott körlevélben értesítette a tisztelt szerződő feletről, hogy mind az öt csoport megtelt és most már megkezdik a fizetéseket azoknak, akik férjhez mentek, s ebből a célból kéri, hogy méltóztatásuk beküldeni a házassági anyakönyvi kivonatát két példányban. Hogy miért két példányban, az örök titok marad.

Számoljunk egy kicsit.

Mindenestre ez azt jelenti, hogy március elején már hátezerötszáz áldozata volt a Titus banknak, s a zseniális Constantinescu testvéreknek. Mivel így a kör betelt, most már egészen nyugodtan ráérünk számolni.

A bank azt vállalta, hogy ezerötszáz tagból álló csoportokat alakít a házasság tagok hozományának előteremtésére. A csoportnak minden egyes tagja fizet 1000 lejt felvételi díjat, ez minden egyes csoportnál kitesz összesen 1,500.000 lejt; fizet továbbá fél évenként előre 120 lejt kezelési díjat, vagy költséget, ez csoportonként és fél évenként 180.000 lejt, s ezenkívül fizet minden egyes tag házassága esetén 100 lejt hozzájárulást, de csak addig, amíg a teljes kötelezettség negyvenöt százalékát el nem érte, mert ebben az esetben további fizetési kötelezettségre megszűnik. sőt 5 maga követelheti a biztosítást, illetve a kikötött összeget.

Eszerint 1500 tag után 150.000 lejt tesz a hozzájárulás és a bank csak százezret lejt kifizetésére vállal kötelezettséget, mert „költségeire” harminc százalékot visszatart. Ez a harminc százalék ugyan csak 45.000 lejt volna, de ki törődik olyan csekélységgel, mint ötezer lejtnyi különbség, amelyet szintén nem a fél kap meg, hanem a bank?

A számítás alapja tehát az, hogy a bank 1500 házasság után bevesz összesen ezerötszázszor százötvenezer lejt, azaz 225 millió lejt — a mai romló szegénységben, — és kifizet belőle 150 millió lejt: ennyire vállalt kötelezettséget. Mivel pedig minden egy félév alatt leforog, tehát egy félév alatt a bank némi nyomdaköltség árán keresett a más tőkéjével 75 millió lejt, — ami azonban még nem nevezhető szélhámoságnak. Ez végre is spekuláció, — aki mer, az nyer!

Ellenben a bank előre azt ígérte, hogy az aki már negyvenöt százalékot befizetett, többet nem köteles fizetni. Természetes, hogy a feleket a feltételeknek éppen ez a pontja fogta meg. Mert a propagandalevélben, abban, amelyet a félnek oda is adtak, hogy tanulmányozza, az van, hogy a fél csak negyvenöt százalékot köteles fizetni annak, amire vele szemben a bank kötelezettséget vállalt és ebből mindenki igen könnyű számíttással meg tudta állapítani, hogy mivel százezret lejt vállalt kötelezettséget a bank, tehát neki mindössze negyvenötezer lejt kell befizetnie. De a körlevélnek egy másik pontja van az, hogy a negyvenöt százalékot a csoport tagjainak negyvenöt százalékára kell érteni, ami egyszerre megváltoztatja a számadási alapot, mert így nem százezret lejt után, hanem százötvenezer lejt után kell fizetni és ez már nem negyvenötezer lejt jelent, hanem hatvanhétézerötszáz lejt befizetéssel is érdemes hat hónap alatt százezret lejt keresni, hiszen ez hatvanöt százalékos kamatot jelent.

Egy kis ravaszság.

Igen, de a kötvényben, amelyet a bank kiadott, ez a pont már nem úgy szerepel, mint a körlevelekben, amelyeknek egyébként éppen ez a formája, s a szedése is, mint amilyen a kötvényekben, — a livretben van, — hogy a félnek eszébe se jusson a

Fáj vagy izzad a lába? Kenje be este Podollal

2564

kettőnek az összehasonlítása. A kötvényben ugyanis mindössze annyi szerepel, hogy „a bank jogosítva van rá, hogy a további fizetés alól felmentse azt, aki már negyvenöt százalékgig eleget tett fizetési kötelezettségének”, — ami éppen olyan, mintha a bank az adóssal szemben azt kötné ki jognak magának, hogy az adós tartozásának megfelelő részét elengedhesse, ha az már az első negyvenöt százalékot, — vagy esetleg hatvanöt százalékot, — már megfizette. A bankok azonban ezt nem szokták kikötni, elegendő legalább még sohasem áttuk egyetlenegy banknak egyetlenegy szerződésében sem azt a kikötést. Nézzán azért, mert a bank tudja jól, hogy neki ugyanis joga van hozzá, hogy a tartozást akár egészen is elengedje az adósnak...

Es ez az a pont, amellyel a szélhámosok elkövetik. Mert szélhámos az, ha valakinek a kapzsiságára appellálnak, szélhámos az, ha valakinek festett vizet adnak el pezsgő helyett csak azért, mert a pezsgő olcsónak, tehát lopottnak tűnik fel. Bizonyos, hogy mikor a pezsgő nagyon olcsó, akkor vagy lopott, vagy nem pezsgő és az, aki meg akarja venni, nagyon jól teszi, ha előbb alaposan meggyőződik róla, hogy a pezsgő csakugyan lopott, — mint Molnár Ferenc nemrégiben megírta egy hasonló vidám történetben.

Ebben az esetben pedig nem volt lopott, tehát nem volt pezsgő.

A feleknek ugyanis nem tűnt fel az, hogy mikor a bank harminc százalékot visszatart a maga javára és ötvenöt százalékot odaajándékoz a félnek, akkor nem tud nekik hetven százalékot megfizetni. Nem hetvenet, de csak tizenötöt fizethetne, — és ilyen esetekben ez a tizenöt százalékos csak arra elég, hogy legyenek egynehányan, akiknek csakugyan kifizetik a százezer lejelet, hadd legyen mit hirdetni a lapokban köszönő levelek formájában, hogy ime a mi vállalatunk milyen fényesen kiszolgál minket. Mindenkinek tudnia kellett, hogy amikor ilyen szerződést írt alá, arra szerződött, hogy valakit nagyon becsapjanak. De mindenki csodálatos módon bizonyos volt abban, hogy az a valaki nem ő lesz, hanem majd más hiszékeny... És ha más lesz az, akkor már nem is baj.

Hogyan kellett volna számolni?

Mintán a bank nem vállalt kötelezettséget arra, hogy felmenti a feleket a további fizetések alól, a bankra nézve az eredeti számadás áll fenn; ha akar, s ha a köröket be tudja fejezni, akkor a mások pénzével meg is keresi a hetvenöt milliót, meg a beíratási díjakat, meg a költségeket egészen szépen. A feleknek azonban így kellett volna számolniuk:

1500 tagnál a bank bevesz 67.5 milliót és azt igéri, hogy ebből kifizet száz milliót, — ez lehetetlen, tehát ennek az üzletnek csalás van a mélyén. — Vagy ha arra is gondolnak, hogy a negyvenöt százalékos a százötvenezer lej szerint számítandó, akkor a számítás az, hogy a bank 101.25 milliót vesz be és ebből fizet ki száz milliót, ami már nem mondható éppen számtani lehetetlenségnek; a bank azonban kikötötte, hogy harminc százalékos neki marad, — és akkor ismét szélhámosnak kell lennie a dologban.

Azonban a felek nem számoltak, hanem boldogan befizették a felvételi díjat, a kezelési díjat, a részleteket, amelyekre a felhívások vég nélkül jöttek. Volt olyan fél is, aki két csoportba is belépett, és volt olyan is, aki még a konkurrens vállalatnál is biztosította magát, mert természetesen konkurrens vállalatok is alakultak, és kiterjeszkedtek életbiztosításokra is, mert a közgazdasági örökmozgó találmánya felségesen bevált Romániában.

Es három, vagy négy nappal ezelőtt a bukaresti lapokban egy kis híreke jelent meg, amelyben az volt olvasható, hogy a felek, akiknek a kötvénye esedékessé vált, megjelentek a Constantinescu testvérek „Titus” bankjánál és kérték a pénzüket, a bank tisztviselői azonban kijelentették, hogy nincs. Amire mi történhetett volna más, minthogy a felek elindultak a rendőrségre és feljelentést tettek a bank ellen.

A feljelentés tehát megvan, és ennél fogva egy tapasztalattal ismét gazdagabbak lettünk. Azonban közben mennyivel lettünk szegényebbek? Átlag hat hónap alatt kötvényenként 24.000 lejt vett be a bank, s a huszonötödik ezer maga a beíratás. Volt 7500 fele, amit maga elismert, tehát bevett 187.500.000 lejt akkor, amikor Románia legnehezebb hónapjait éli. Ennyibe került ez a zseniális ötlet ennek a nyomorult országnak. Ennyi tandíjat kellett fizetnie a közgazdasági örökmozgó feltalálójának, akik elhitték, hogy a semmiből is lehet százezeret kifizetni és hogy a szegény leány egy bukaresti ráolvasásra azonnal gazdag leány lesz, mintha a mesében élnének.

Es a történetben talán az a legromosabb, hogy

kérdés, vajon el lehet-e itélni ezeket a bankárokat. Ők nem vállaltak lehetetlen kötelezettségeket, csak éppen lehetetlen feltételekkel szédítették a népet, azonban kérdés, hogy a népek van-e joga elszédülni, kérdés, hogy nem kötelessége-e számolni, nem kötelessége-e gondolkodni, szakembertől kérni tanácsot, mielőtt ilyen dolgokra reáshánja magát. Mindenkinek kötelessége az, hogy vigyázzon a saját bőrre és ebben az esetben a szélhámos kétségtelesen azzal fog védekezni, hogy nem lehet szó becsapásról, hiszen mindenkinek módjában állott számolni és megállapítani, hogy mire vállalkozik.

Kérdés, hogy vajon a betörőt perelheti-e a betörtárs azért, amiért kiderült, hogy nem is volt betörés és ő előre kifizette a társnak járó részesedését?

Csunya dolog bizony ez és nemcsak arra nézve csunya, aki most szélhámoságának remélhetően elveszi méltó büntetését, hanem mindenkire, aki részt

vett ebben a gyanús illatu üzletben. De még ő sem egészen hibásak. Mert sokan vannak, akik felelősek azért, hogy mennyire jutott ez az ország. Sokan vannak, akik részesek abban, hogy a szegénység napról-napra nő, s hogy a tisztesség becslése mind kevesebb. Ők azok, akiknek köszönhetjük, hogy csökken az erkölcsi ellentálló erő, s hogy ilyen tandíjakat kell megfizetni a nagy becsapódások végén.

★

Es még azt mondják, hogy Románia szegény ország? Mikor itt kétszáz milliós belépti díjat lehet szerezni egy ilyen parasztfogásszámba menő gondlattal?

Románia nem szegény ország. A szélhámosok itt mindig igen jól éltek és úgy látszik, még sokáig igen jól is fognak élni.

(B.M.)

Szlovenszkót óriási árvizkatasztrófa fenyegeti

A magyar-cseh határ fölött tenger keletkezett — Három községet sodort el a megvadult Sajó — A Hernád áradása miatt kisiklott a prágai gyors

Kassa. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az egész Középeurópára ránehezedő abnormális időjárás a szlovenszkói felvidéken óriási árvizkatasztrófát okozott. A jelentések szerint a gyors folyású, de nem nagyon bővizű felvidéki folyók ekkora víztömegeket még sohasem hűmpölygettek az Alföld felé.

A pusztulás szinte felbecsülhetetlen, s a veszély egyre nő.

ugy, hogy a lakosság pánikszzerűen menekül az árveszélyes területekről

Az áradás szombaton reggel, néhány napi tartós esőzés és lucskos havazás után hirtelenül következett be. Az amúgy is magas vízállású Sajó egy nap alatt egy egész méterrel nőtt s szombaton már beláthatatlan területeket árasztott el. Párkány közelében Helenka, Seled és Bajta Köhidgyarmat községeket váratlanul rohanta meg az áradat.

A meglepett lakosság csak élete megmentésére gondolhatott.

Értékei odapusztultak. Bánrévétől Sajószempéterig zavaros és hullámozó tenger terül el, amelyet állandóan korbácsol a fagyos tavaszi szél.

Berlin—Newyork háromnegyed óra alatt

Sander és Valier rakétarepülőgépe legyőzi a távolságokat — Raab pilóta májusban megkezdte a próbarepüléseket — A rakétaautótól a világűr repülőgépig

Berlin. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A holdakréta elgondolása és megvalósításának valószínűtlen problémája után valamivel elképzelhetőbb, de annál kiszámíthatatlanabb horderejű találmányon dolgozik hosszú idő óta a Raab-Katzenstein-műveknél Sander és Valier mérnök, a rakéta-repülőgép két feltalálója. A rakéta-repülőgép, melynek motornélküli súlya csak 250 kilogramm, a tervek szerint május havában indul próbarepülésre, hogy tízezer méter magasságban tanulmányozza az éghajlati viszonyokat.

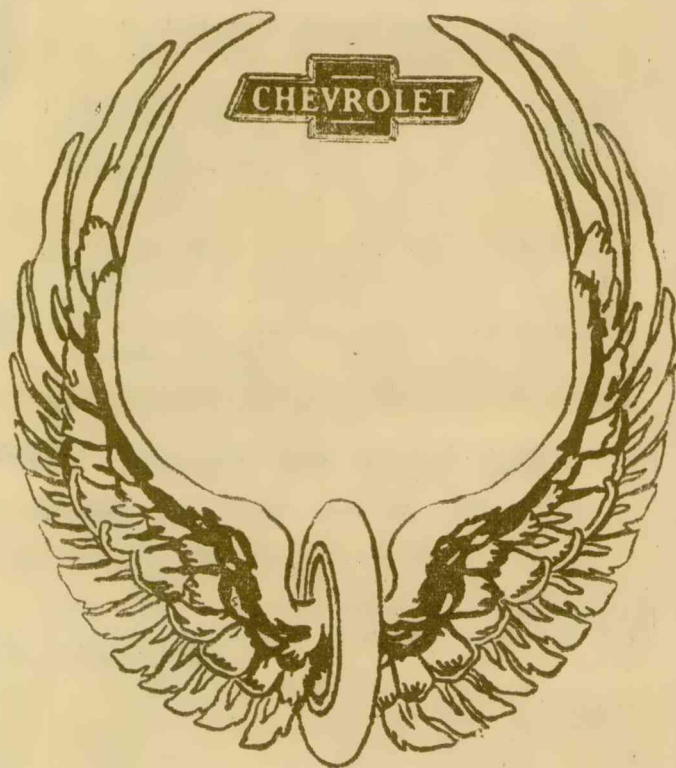
A nagyszerű találmányt már kipróbálták praktikus szempontból, amennyiben rakétamotorját autóra szerelték, s ezzel az autóval betonpályán elérték az óránkénti százkilométeres kezdősebességet, tíz másodperc leforgása alatt, a vezetőknek ezután be kellett szüntetnie a rakéták robbantását, mert a borzalmas sebesség folytán nem kapott elég levegőt. Magának a repülőgépnek külső alakja teljesen hasonlatos a használati repülőgépekéhez, száz lóerős motor dolgozik benne, amelyre azért van szükség, hogy elérje vele a kezdősebességet a repülőgép, amely sebesség kell a gépnek a rakéta robbanása alkalmából, mert ezáltal egyensúlyozva van a robbanás hirtelen ható robbanóereje. Az első rakéta által elért sebességet természetesen fokozni lehet a többi rakéták robbantásával, a számítások szerint tízezer kilométeres óránkénti sebességig.

Ha a már elkészült repülőgéppel, a „Grasmücke”-vel sikerülni fognak a kísérletek, úgy június végén Raab pilóta a most készülő második repülőgéppel Berlinben felszáll és Amerikában akar földet érni. A start után nyolc perccel már az ír szigeteken túl lesz, a számi-

tások szerint a repülőgép, amely husz perc után, amikor az utolsó, legerősebb lökést adó rakétára kerül a sor, már oxigénmentes magasságban repül. A berlin-newyorki utat a rakétagépen ezek szerint nem tartana tovább, háromnegyed óránál. Berlinben már minden előkészületet megtettek, hogy Raab pilótának megfelelő felszállási tervet álljon rendelkezésére, s a német főváros közönsége lázas érdeklődéssel tekint a vakmerő vállalkozás elé.

Sander mérnöknek, aki feltalálta a rakétarepülőgép üzemi hajtóerejét és Raab pilótának természetesen még messzebbmenő terve is vannak, mert az európai-amerikai utat sikerült abszolválása esetén olyan rakétarepülőgépnek konstruálását tervezik, amely lehetővé teszi a világűrben való utazást. Ennek a gépnek 50.000 kilométeres óránkénti sebessége azt tenné lehetővé, hogy a pilóta 9 óra alatt elérhet vele a holdba. De amilyen utópia egyelőre még a berlin-newyorki 45 perces repülést, bár egy-két hónap alatt esetleg megvalósulhat, éppen olyan utópia a holdba való repülés terve, amely mindenesetre valószínűbb elképzelés, mint a holdakréta gondolata. A világűr-rakétarepülőgép elkészítési lehetőségei nincsenek még adva, mert egyelőre nem tudják, hogy mi lehetne az alkalmas anyag, amelyből ezt a gépet elkészíthetnék, mert nem tudják, hogy a gép anyaga a világűrben milyen ellenhatásoknak lesz kitéve.

A hatalmas próbálkozás azonban, bármilyen kis arányban is váltja be a hozzáfűzött reményeket, egyike lesz a civilizáció és a technika legcsodásabb vívmányainak.

Megérkezett az új Chevrolet!

Egyike a legnagyobb és legjobb kocsiknak —
négy kerékfékkel—és egyike az olcsó kocsik
történetében a legmeglepőbb árleszállításoknak.

Az új árak:

Touring	Lei 150.000
Kétüléses	Lei 150.000
Coach	Lei 210.000
Coupé	Lei 210.000
Sedan	Lei 220.000
Sport-Cabriolet	Lei 220.000
Landau Imperial	Lei 230.000
Teherkocsi (1-1½ tonna)	Lei 150.000

LEONIDA & Co. S. A.

BRAȘOV — Bulevardul Regele Ferdinand No. 5

Fiókok és Képviseletek egész Romániában

CÂMPULUNG: N. GRIGORESCU, Str. Vlădescu, 73

A lángoló petroleumtelepeken

Százméteres tűzoszlop a felrobbant forrásnál — Csak gázmaszkokkal közelíthető meg az égő telep

Moreni. (A Brassói Lapok bukaresti munkatársától.) A hatalmas gépkocsi nyolcvankilométeres sebességgel száguld. Unalmas, sáros és csendességbe mélyedt falvakon rohanunk keresztül. Már teljesen megvirrad, mire beérünk Moreni-ba. A soffőr hirtelen lefékezi az autót és remegő hangon jelenti:

— Moreni.

Megrendítő látvány tárul az ember elé. Lángokban álló romhalmaz szerteszét. Nyolcvan méteres lángoszlopok világítanak. Négy-száz méteres körzetben égnek a petroleum szondák. Moreni-ra ismét ránehezedik a rémület és a kétségbeesés.

Szombaton kezdődött a tragédia. A Ploiesti-től 55 kilométerre fekvő Pârscoev nevű petroleum telepen tűz támadt a 298-as számú forrásnál. Délután már husz forrás állott lángokban. A tűz keletkezéséről a hatóságok a következőket állapították meg: A petroleum forrás faváza a gázok erős nyomása folytán kimozdult az alapjaiból és megérintve a vilamos vezeték huzaljait, rövidzárlatot idézett elő.

Vorbergher mérnök 12 munkás kíséretében éppen bent dolgozott s mivel a tűz pillanatok alatt elharapódzott, szó sem lehetett a menekülésről. A mérnök a legnagyobb erőfeszítések árán kivonszolta magát a lángteretből s mivel az egész ruházata lángokban állott hirtelen bevetette magát az egyik viztartályba, majd elkínlódt a vállalat iradásiáig, hol első segítségben részesítették. Azonnal beszállították a kórházba, azonban minden orvosi beavatkozás hiábavalónak bizonyult, estére a legnagyobb kínok között ki-szenvedett.

Hogy a tűzhi tizenkét munkással mi történt, egyelőre még nem lehet tudni.

A lángokban álló forrás felrobbant és egy nyolcvan méteres lángnyelv csapódott az ég felé, amitől a szomszédos források is lángokba borultak. Hatalmas köveket vág ki a felrobbant forrás és az egész telepen mérges gázok kerültek felszínre, úgy, hogy a tüzoltóság és a katonaság csak gázmaszkok segítségével tudja megközelíteni a katasztrófa színterét. Már négyszáz méternyi távolságra az égő forrástól olyan nagy a hőség, hogy nem lehet kibírni sokáig és olyan óriási a zaj, és a morgás, hogy egymás szavát sem hallják a tüzoltók.

A mentési munkálatok a legnagyobb nehézséggel haladnak előre és a tüzoltóknak leközdhetetlen akadályokkal kell megbirkózniuk. A telep forrásai egymás mellett vannak, alig két-három méter távolság van az egyes források között és éppen ez okozta azt, hogy a tűz pillanatok alatt el tudott terjedni és lángbaborított husz forrást. A veszélyt növeli még az is, hogy a telep közelében fekszik a Liziera nevű erdő, amely szintén veszélyben van.

A szakértők véleménye szerint a jelen pillanatban gondolni sem lehet arra, hogy a tüzet lokalizálják.

A felrobbant forrás tűzoszlopa nyolcvanméter magas, tíz méter átmérőjű és a gázok 140 atmoszférára nyomásúak, úgy, hogy minden ol-tási művelet hiábavalónak bizonyult.

Ilyen hatalmas lángoszlop még egyetlen egy forrás égésénél sem volt.

Az egész telepet ellepték a mérges gázok. Körülbelül 300 ezer köbméter gáz ég és nincs kizárva, hogy a tűz pár hétig fog tartani. Ed-dig csupán hatalmas fecskendőkkel szórják a

vizet az égő forrásokra, azonban ez az eljárás nem vezet semmi eredményre.

Az eddigi megállapítások szerint a kár meghaladja a 120 millió lejt,

nem számítva azt, hogy az üzemek szünetelni kénytelenek és egy sereg munkás maradt munkanélkül. A katasztrófának eddig két halottja van: Vorbergher mérnökön kívül meghalt még Ilie Bradu nevű munkás is.

Az egész petroleum telep környéke a legnagyobb rettegéssel várja a fejleményeket. A szomszédos községekből és munkástelepekről csapatostul jönnek a jajveszékelt asszonyok és kezeiket tördelve várják a jelentéseket, hogy mi van a hiányzó munkásokkal, akik még nem jelentkeztek.

Mi lesz az aradi Victoria Takarékkal?

Az aradi bankélet legújabb hírei

Arad. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az aradi pénzpiac legizgalmasabb produktuma ma az a veszedelmes huza-vona, ami a város legnagyobb román bankja, az immobil Victoria Takarékt. szanálása körül folyik.

Szombaton délutánra nagy betétes gyűlést hívott össze a Victoria Rt. igazgatósága.

Gyűlés előtt izgatott terefere. Nagybetétnél halottakról szokás beszélni. Szóba került az Istenben nemrég boldogult Aradi Ipar és Népbank. A bankot 15—20 millióval meg lehetett volna menteni. Ha ezt az összeget valahonnan rászánták volna, ma is virágzó pénzintézet lehetne az Ipar és Népbank. A Victoriánál egészen más az eset. Volt itt segítség bőven, — mondja egy jól informált ur. — 1926-ban hatvan millió hat százalékos visszleszámitolási pénzt kapott a Victoria a Banca Nationalától. Az állam bankja tavaly a horribilis összeget megduplázta. Az 1927. évi visszleszámitolási hitel így négyszeresét érte el a bank 30 millió lejt kitevő alaptőkéjének.

Hogy lett mégis immobil.

— Vetődik fel a kérdés. — Ilyen horribilis összegű segítségek után a mai immobilitás megbotránkoztató, — mondja egy kis köp-cös.

— Pap Illés igazgató volt a bank rossz szelleme — mondja a jól informált. — Ez a Papp Illés nagyrésztvényese volt a banknak. Háboru után cégvezető volt a Victoriánál. Ő kreálta a Bogszeg-Örményesi Keményfatermelő Rt.-t. Hatvan milliós reménytelen beruházás, ami végleg befutott aztán a Victoriának.

— En mint csak érdeklődő jöttem el, — jegyzi meg egy nagybajuszu öreg. — Az én kis vagyonkám az Ipar és Népbanknál lóg. Látják, ezt a magyar bankot bezzeg nem segítette a Banca Nationala. Ugy hallom, hogy annak idején 15—20 millióval meg lehetett volna menteni. Ha ezt az összeget megreszki-rozza az állami bank, nem tették volna ki a mult héten a Bohus palotára a Banca Românească cégtábláját. A Tagányi 30 milliós bot-ránya gyerekjáték a Pap Illés üzletei mellett.

A Nagy Mogul megjelenik.

Bevonul az igazgatóság és az illusztris vendégek, élükön Baicoianu Constantinnal, a Banca Nationala központi ügyvezető igazgatójával. Az elnöki emelvényen látjuk többek közt Pop Csicsó Istvánt, aki igazgatósági tagja a bajba jutott banknak: Mocioni Anton fő-vadászmesterné, aki hír szerint magánvagyoná-val garantálja a Banca Nationalának a szanálás sikerét, Marcus Mihail szenátort, aki kamarai elnök is, de a gyűlésen mint a Banca egyik mentőangyal szerepében jelent meg. A legérdekesebb kétségtelenül Baicoianu. — Tipikus liberális figura, — jegyzi meg mosolyogva egy román kollega. — Finom kis pocak, torzonborz bajusz és szakáll.

Baicoianu vezérigazgató először volt most Aradon és mint a gyűlés folyamán meg is jegyezte, minden valószínűség szerint utoljára is. Pedig a Victoria esete már a harmadik e-nemben Aradon és jelentékenyen súlyosabb, mint amikor például az Ipar és Népbanké volt.

Makacsok a betétesek.

A gyűlés folyik. Egymásután szólalnak fel Pop Csicsó, dr. Cucu, városi főorvos, Baicoianu, Marcus szenátor. Valamennyien hangsúlyozzák, hogy a betéteseknek el kell fo-

Ha utazik
ne legyen soha
Aspirin tabletták
nélkül. — Kérje azonban határozottan az eredeti „Bayer“-csomagolást, a zöld-fehér-piros szalaggal. Pótszert, vagy egyes tablettákat utasítson vissza.

gadni a 3 éves moratóriumot a megajánlott hat százalékos kamatozás mellett.

A betétesek nem igen akarnak kötélnék állni. Többen követelik, hogy adjon a Banca Nationala írásos garanciát arra, hogy valóban sikerül a bankmentési akció. Penescu őrnagy és Langier Henryné igazgatónő kijelentik, hogy a Victoriánál elhelyezett közpénzek ügyében a döntés joga nem az intézmények vezetőit, hanem a szakminisztereket illeti. A probléma igen nagyjelentőségű. Arad városnak 15 milliója fekszik a Victoriánál. Itt helyezték el a helyőrség különböző alapjait, számos iskola, a gör. kath. szentszék és még egész sereg intézmény pénzét. A Victoriánál fekszik az aradi árvaszék jóvoltából az árvák vagyona is.

Baicoianu kijelenti, hogy a miniszterek kedvező intézkedéséről gondoskodik, de írásos garanciát a sikert illetőleg nem ad az állami bank.

Szónoklatok egész serege. Egyik betétes az igazgatóság anyagi felelősségét firtatja. Le-intik. Folytatódik a rábeszélés. Baicoianu vezérigazgató unja a dolgot. Kijelenti, hogy a Banca Nationala nem hajlandó módosítani javaslatát. Ha a betétesek záros határidőn belül nem fogadják el az állami bank visszalépését, Baicoianu ezzel el is távozik.

Marcus Mihail szenátor, a nagyhatalmu bankvezér távozása után éktelen dühbe jön. Mégiscsak disznóság, hogy ezek az udvari-lan betétesek ilyen makacsok. Rikácsoló hangon figyelmezteti a gyűlést a könnyen bekövetkező csőd szomoru következményeire és kihirdeti az ultimátumot.

Ha a betétesek a hó végéig alá nem írják a szanálási nyilatkozatot, mindhárom nagybank visszalép és a Victoriát sorsára hagyják.

A keményhangú leckének nagy hatása van. A gyűlés résztvevői oszladozni kezdenek és az akció sikertelenül fejeződik be.

A városháza széles lépcsőjén nagy a tö-longás. A jól értesült végre ismét szóhoz jut. Mohón folytatja:

A Victoria betétesei közül mintegy 100 millió lejt képviselő kontingens irta alá a nyilatkozatot. 130—140 millió lejt betéttőlke meg aláíratlan. Az Ipar és Népbank tulajdonból a Banca Româneasca tulajdonába áttent Bohus palota lakói között nagy az elkeseredés. Elsején óriási arányú lakbéremelések voltak és megkezdődött a lakók nacionalizálása is. Egyik aradi kisebbségi bank egyik adósának egy 700 ezer lejes folyószámlát máról holnap-ra felmondott. Erről a lépéséről ugyanakkor szíveségből értesítette a többi aradi bankot is. Az adós, — mint mi is hírül adtuk, — bár Arad egyik legrégibb és legjobb hírű cége volt, összeomlott. Ez a Reich B. Károly cég bukásának hiteles története. A fejszámolás alatt álló Egyesült Bank ellen tovább folyik a csődhajszra, minden valószínűség szerint eredményel.

Ezek az aradi bankélet legújabb hírei

Életbelépett az új vasúti menetrend

BRASSÓ. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A vasútigazgatóság rendelkezésére május 14-én hétfőn éjjel 12 órakor az összes romániai vas-utakon életbelépett az új vasúti menetrend, amely sok lényeges újítást tartalmaz.

Butorvásárlás bizalom dolga

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat MAROSVÁSÁRHELY-re és tekintse meg

Székelty és Réti

erdélyrészi butorgyár Rt

hatalmas rektárral.

Büsenderfer, Stigl, Wirt, Hoffmann

zongora és pianinó

gyárak képviselője. — Hiteleskedő egyének-nek kedvező fixetési feltételek.

Sulyos autószerencsétlenség Nagyvárad közelében

A Kolozsvár 425 jelzésű autó a sikos uton nekiszaladt egy villanypóznának — A katasztrófa a tizenhároméves Ferenczi Zsófi életét követelte áldozatul

Nagyvárad. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Vasárnap délután a Félixfürdő és Nagyvárad közötti országúton sulyos autószerencsétlenség történt, amely egy alig tizenhárom éves gyermekleány viruló életét követelte áldozatul.

A Kolozsvár 425 jelzésű autó Félixfürdő felé Nagyvárad felé igyekezett. Amint a későbbi vizsgálat megállapította, a sofőr csak a normális sebességgel hajtott. A hosszas esőzés miatt felázott országút azonban még így is állandó veszedelemmel fenyegetett. A megrendítő katasztrófa közvetett előidéző oka is a felázott uttest volt. Az egyik élesebb kanyarodónál ugyanis az autó megcsuszott, s bár

a sofőr az utolsó pillanatban a féket is igénybe vette, a nehéz kocsi mégis nekiszaladt a kanyarodónál álló villanypóznának. Az autóban ülő utasokat az ütközés ereje kidobta a kocsiból. A tizenhároméves Ferenczi Zsófia olyan szerencsétlenül esett, hogy a gyomrán sulyos sérüléseket szenvedett.

A szerencsétlen gyermek még a kórházba szállítás közben meghalt.

Az autó többi utasának: az áldozat édesapjának, Ferenczi Józsefnek, valamint leánytestvérének, Teofil Tarnovean dr.-nak, nem történt komolyabb sérülése.

Benes Berlinbe megy, mert nem tudja elejteni a dunaköföderáció tervét

A kisantant sorsa dől el Berlinben — Páris és London szerint a dunaköföderáció nem hozható létre Németország nélkül — Világtörténelmi dátum lesz Benes és Stresemann találkozása

Berlin. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Mussolini titokzatos diplomáciaja erőlyes kézzel belenyúlt az európai politikába, s új hatalmi csoportosulások veszedelme kezdett érződni a levegőben. A francia idegesség széles hullámokat vetett, s ezek a hullámok egyszerre friss idegességet váltottak ki a közvetlenül érdekelt kisantant államokból. Mussolini török-görög-bulgár-lengyel-magyar szövetséget készít elő, — állapították meg az európai diplomáciában, s Franciaország nem becsülte le ennek a dolognak a jelentőségét. Mussolini terve világos: a kisantant széttöbbantására törekszik, hogy a francia befolyást keleten megsemmisítse. A játék csak Franciaországra megy, a közvetlenül érdekelt azonban a kisantant államok, amelyek nagyrészt a régi ellenségek összefogását látták erős konturokban kirajzolódni maguk körül. A francia diplomáciaának gyorsan kellett kitalálnia valami ellenhuzást, így került újból előtérbe Benes régi és kedvenc ideája: a dunaköföderáció, közös vámterülettel Magyarország, Ausztria és Csehszlovákia között.

Ennek érdekében még területi áldozásra is kapható volna Benes.

Benes Párisba szaladt, s azt mondta ott, hogy

most már igazán halaszthatatlan a dunai köföderáció megalakítása.

— Akkor menjen Benes Németországba, — mondták Párisban. Benes előbb Londonba ment: hátha ott okosabbat mondanak. De Londonban is ezt mondták: Németország nélkül nem lehet csinálni semmit. Tehát Berlin! — utazott vissza Prágába Benes. A háború előtt sokáig volt Berlinben, de azóta mindig elkerülte. Még ha Genfbe, vagy Párisba utazott, akkor is mindig a kerülő utat választotta, hogy ne kelljen keresztülutaznia Berlinen.

Mindezek elmondására azért volt szükség, hogy a Vossische Zeitung legfrissebb híradása a maga nagy politikai jelentőségében domborodjék ki. «Benes csütörtökön, Berlinbe utazik, — írja a Vossische Zeitung — és találkozni fog Stresemannal.» Ezt a találkozást Benes londoni és párisi tárgyalásai tették szükségessé, amelyeken Benesnak be kellett látnia, hogy a dunaköföderációt, amely most sokkal aktuálisabb, mint akármikor volt — Németország nélkül létrehozni nem tudja. Benes tehát a magasabb cél érdekében feláldozza büszkeségét és ellátogat Berlinbe, hogy Stresemann segítségét kérje.

A világpolitika figyelme most Berlin felé fordul.

Benes és Stresemann berjini találkozása-nak napja világtörténelmi dátum lesz.

Még a vendéglők sem nyithatnak a Zsilvölgyében, ahol kihirdették a szigorított ostromállapotot

A gyulafehérvári gyűlés visszhangzik az állami bányákban — Tatarescu miniszter személyesen vezényli a megtorló intézkedéseket

Déva. (Hunyadmegyei szerkesztőségünkől.) Néhány nappal ezelőtt, a gyulafehérvári gyűlés történelmi vasárnapján Tatarescu miniszter delegátust küldött a zsilvölgyi állami bányászok tízezres csapatjához, akik kétnapos gyaloglás után felsorakoztak Alvinc lötéren, hogy résztvegyenek az ellenzék kongresszusán és békeshangu üzenetet küldött nekik:

— A bányászoknak nincsen semmiféle nyugtalanságra sem okuk... A gyűlés lezajlása után békésen visszatérhetnek otthonaikba és zavartalanul felvehetik a munkát.

24 óra sem telt el a miniszteri deklaráció óta s a tízezres kolonna századokba osztva

esendőri fedezettel marsolt vissza a rideg és halódó bányaterület felé. Kedden és szerdán hosszú vagon sorok gördültek be Petrozsény, Lupény, Vulkán állomásaiba, ahol az elnyűtt, éhező munkásokat már esendőrkülönítmények fogadták. A városok félre kihalt utcáit őrző csapatok keresztezték s a szuronyok csillogtak a sovány tavaszi napon.

A békés miniszteri rendelet elhangzott a pusztában s

a Zsilvölgyében kihirdették a szigorított ostromállapotot.

„Minden esetleges kilengés megakadályoztatására!” — mondja a rendelet indoklása. Pedig kilengéssel még távolról sem fenyeget a bányászhad sereg hangulata. Petrozsényben és Vulkánban, ahol a munkásoknak csak kis része vonult fel Gyulafehérvár felé, a munka már zavartalanul és rendes ütemében folyik. Ennek ellenére az ostromállapotot a legszigorúbban alkalmazzák, s

este 9 óra után minden élet meghal a két városban.

Lupényben pedig, ahonnan 6000 embert rekrutált a gyulafehérvári népgyűlés, egyenesen a neveltségességig fokozódik ez a végrehajtási ridegség: mi sem jellemzőbb, mint hogy

a kávéházak és vendéglők egyáltalában nem nyithatnak ki s a városba

LEGMEGBIZHATÓBB PRECIZ. ÉHRESZT. 110

érkező idegenek magáncsaládokat kérnek meg arra, hogy a kivételes helyzetben vendégül lássák őket.

Az ostromállapot intézkedéseit Tatarescu miniszter személyesen vezeti, aki szombaton érkezett a Zsilvölgyébe.

Lupényben a bányák üzeme megállott, ezer meg ezer munkás került a legnagyobb nyomorúság közepette a munkatlanság örvényébe.

Igen érdekes és jellemző vita indult meg akörül is, kit terhel a felelősség azért, hogy a bányászok résztvettek a gyulafehérvári gyűlésen. Az úgynevezett „sárga” szervezetek azt hangsúlyozzák, hogy a munkásság három nemzetipárti ágens felbujtására vállalkozott az utra s egyben kijelentik, hogy a bányász-népet a pártközi harcok távolról sem érintetik.

Ez a beállítás természetesen teljesen hamis, hiszen köztudomású, hogy a szociáldemokrata párt és a polgári ellenzék között megegyezés jött létre, a kormány megbuktatására irányuló harc kérdésében. A bányászok felvonulása tehát nem egy ötletszerű izgatás eredménye volt, amint az utólagos megtorlások ódiámát sem lehet egyes emberekre hárítani. A Zsilvölgye tízezres hadoszlopáért maga a kormány felelős, mely elkeseredett, elszánt, kétségbeesett tömeggé nevelte a zsilvölgyi bányászok ezreit.

Még szigorúbban fogják kezelni az adóbehajtásokat

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A pénzügyminiszterium körrendeletben utasította az összes pénzügyigazgatóságokat és adóhivatalokat, hogy azonnal intézkedjenek a kirotvott adók megelőbbi behajtása iránt, mert az eddigi nehézkes és lassu behajtást okvetlenül meg kell szüntetni. Nem tudjuk, hogy mi a célja a kormánynak ez újabb intézkedésével. Hát eddig lassu és nehézkes volt a behajtás. Eddig is adóstatárium volt, mi lehet ezután?

**NEM butorkereskedő
NEM butorgyár
NEM asztalosmester**

hanem

lakásberendező

(Innenerchitektur)

Tervezünk és készítünk a kor szellemének megfelelő stílusokban lakás, üzlet, bank, szálloda stb. berendezéseket

**BUREAU
RINGLER-JEDDY**

Iparművészeti telep

TÁRGY-MŰRÉS

(Marosvásárhely)

PENNYEKRENYEK

SZOLID, ELEGANS, OLCÓ

4000 LEJTŐL KEZDVE

HEINRICH WEINTRAUB

CÉGNEI BUCURESTI, CALEA

MOSILOR 80

KIVANATRA INGYEN ÁR

JEGYZÉKET KÜLDÖK

HEINRICH WEINTRAUB AZ ORSZÁG MINDEN VÁROSÁBAN

HIREK

BRASSÓI LAPOK

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden munkanapon az esti órákban. Hirdetések vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők, vagy pedig bármelyik hirdetési iroda, vagy bizománysaink útján is feladhatók. A *-gal jelzett hírek díjazás alá esnek.

Felelős szerkesztő: Kocsis Béla.

A Brassói Lapok nyomdavidálatának kiadása.

Előfizetési díjak Brassóban: egy óra 90 lej, negyedévre 240 lej, félévre 460 lej, egy évre 900 lej. Kézbesítési díj külön fizetendő. Előfizetési díjak vidékre: egy óra 100, negyedévre 270, félévre 520, egy évre 1000 lej. — Külföldre: negyedévre 420.—, félévre 820.—, egész évre 1600 lej.

Érdekes interpelláció a dévai megyegyűlésen

Hogyan volt régen és hogyan van most?

DEVA. (A Brassói Lapok hunyadmegyei tudósítójától.) Hunyadmegye megyetanácsa néhány nappal ezelőtt ülést tartott, amelyen érdekes interpelláció hangzott el. Az interpellációt Csulay Lajos, volt alispán, a tanács egyetlen volt magyar tagja mondotta el. Beszéde elején hangoztatta, hogy nem akar politikát csinálni, hanem csak az országnak a javára lenni, megmutatva a mai rendszer túrhetetlen hibáit. Beszédét román nyelven mondotta el, mert a megyetanács március ötödiki ülésén, amikor magyarul kezdett beszélni, a prefektus és több hivatal főnöke eltávozott a gyűlésteremből.

Csulay Lajos interpellációjában összehasonlítást tett a régi és a jelenlegi közigazgatási állapotok között. A múltban a köztisztviselő, ha elérte a nyugdíjhatárt, fizetése beszüntetése után azonnal megkapta a nyugdíját. Ma a nyugdíjasoknak és özvegyeknek évekig kell várniuk nyugdíjaikra. Közművelődési egyesületeket kell létesíteni a falvakban, hol a nép tanulással és szórakozással töltheti az idejét.

A hidak építését, amelyeket megkezdtek, nem folytatják, az elromlott hidakat pedig nem javítják.

Régen mindenki olyan nyelven irta ki cégét, amilyen nyelven jól esett. Hátszegen a Popovici-cég táblája harminc évvel ezelőtt ugyanaz volt, mint ma. A múltban mindenki abba az iskolába íratta be gyermekét, amelybe akarta, ma nincs tanszabadság. Ma hivatalból állapítják meg az ember nemzetiségét.

Három konkluziót von le ezekből: Először elhibázott dolog, hogy a főbb tisztviselők, prímprektorok nem elmozdíthatatlanok, minél fogva intézkedéseiknél saját jól telfogott érdekükben kénytelenek a politikai viszonyokat tekintetbe venni. Másodszor elhibázott dolog, hogy abszolút centralizmus van. Végül abszurdum az, hogy a vármegye közigazgatása és a mindenkori kormányok politikája nincs szíjjelválasztva.

Orvosi és fogászati rendelő București Str. Bărăției 23. szám alatt.

Bel- és gyermekgyógyászat:

Dr. Herczeg Imre.

Nőgyógyászat és sebészet:

Dr. Gurovics G.

Nemi- és bőrgyógyászat:

Dr. Klein Oszkár

Fogászat:

2955

Voith Gerő és Asderban

urak vezetésével.

Modern felszereléssel, Ultraviolet és Ultravörös, elektromos- és D'arsonval (Hochfrequenz) kezelések, Analízisek és Ultramicroskop. Amerikai rendszerű tömések és szájmunkák. Mérsékelt árak. Nyitva: reggel 9—12-ig és 4—8-ig.

— Ülést tart a Magyar Párt intézőbizottsága. Az Országos Magyar Párt intézőbizottsága május hó 23-án délelőtt 10 órakor Kolozsvárt a párt központi hivatalos helyiségében ülést tart. Az intézőbizottság az ügyvezető alelnök jelentését, valamint a parlamenti csoport beszámolóját fogja tárgyalni. Tekintettel a napirenden levő nagyjelentőségű kérdésekre kíváncsi, hogy az intézőbizottság tagjai minél nagyobb számban jelenjenek meg az ülésen.

— Újabb küldöttség járt a nagyváradi prefektusnál a letartóztatott munkások érdekében. Nagyváradi tudósítónk jelenti: Szombaton délelőtt a Kolozsváron letartóztatásban levő munkások hozzátartozói újból küldöttségben jártak Tempelean vármegyei prefektusnál. A küldöttség arra kérte a prefektust, hogy befolyásának felhasználásával sürgesse ki az igazságtalanul letartóztatott és ártatlanul meghurcolt munkások ügyének mielőbbi kivizsgálását. Ezek a szerencsétlen foglyok ugyanis már hét nap óta vannak éhségstrájkban, hogy ezzel a kétségbeesett lépéssel kényszerítsék ki a régóta húzódó vizsgálat lefolytatását. A prefektus megígérte, hogy minden tekintélyét latbavetve igyekszik eleget tenni a küldöttség kérésének.

— Társas összejövétel. A brassói Turistaegyesület május 16-án, szerdán, este 8 órakor a Korona vendéglő külön helyiségében társasösszejövételt rendez, melyen az egyesület tagjai és a turistika más barátait szívesen látja az elnökség. Felkérnek egyúttal mindazok, akik a szombati turistaestélyre eladás végett jegyeket vettek át, szíveskedjenek az eladott jegyekről a szerdai összejövetelel beszámolni. Egyébként a jegyek nagyobb része már elkelt, s akik az estélyen részt óhajtanak venni, szíveskedjenek idejében jegyről gondoskodni.

— Rejtélyes haláleset a brassói Alsófővény-uccában. Ezen a címen lapunk legutolsó számában beszámoltunk arról, hogy Sándor Katinka brassói nő gyanus körülmények között meghalt. Halála előtt az egyik lópiaci cukrászdában süteményt fogyasztott s ebből arra következtek, hogy a süteménynek esetleg mérgezett volta idézte elő a váratlan halált. A tragikus gyorsasággal elhunyt nőt e gyanu alapján felboncolták, s belső részelt ez idő szerint a rendőrség őrzi. Még eddig nem állapították meg, hogy volt-e mérge a belsőrészekben. A két lópiaci cukrász közül Stoll cukrász annak megállapítását kéri, hogy az eset nem nála történt, míg Bartók cukrász kijelentette, hogy a kérdéses tortából sokan ettek, de senkisémet betegedett meg tőle.

— Nem lehet megállapítani a talált hulla személyazonosságát. Mint megírtuk, a Brassó körüli hegyekben a múlt héten egy úszásnak indult női hullát találtak. Szombat délután a hatóságok képviselői Donat dr. orvossal kiszálltak a helyszínre és megállapították, hogy körülbelül egy hónap óta fekszik a hulla az erdőben és hogy valószínűleg természetes halállal halt meg. Személyazonosságát nem lehetett megállapítani, mert arcát és testét már teljesen felismerhetetlenné tették a madarak. Ruhája után ítélve valószínűnek tartják, hogy azonos a másfél hónappal ezelőtt eltűnt nem-teljesen épelméjű szegényházi asszonnyal.

Astra (Apollo) Mozdó

Ma, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken Európa legnagyobb filmje
HENRY DUPUY-MAZUEL világhírű regénye

A sakkiátékos

lesz vetítve. A kalandos életű magyar Kempelen Farkas és híres sakk automatájának története pereg le előttünk e monumentális filmben, amelynek cselekménye Lengyelországban és Szent Péterváron játszódik le.

Repülőbaleset a szamosfalvi repülőtelepen

Nyolcszáz méterről leeseit egy repülőgép
s a pilóta sértetlen maradt

KOLOZSVAR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Kolozsvár melletti szamosfalvi repülőtéren szerencsétlenség történt. Ma reggelre a repülőkatasztrófa lefolyásáról a következő információt adták ki: A Szamosfalván tegnap lefolyt repülőünnepségen számos repülőgép szállt fel. Délután négy és öt óra között a repülőosztag egyik aviatikusának felszállása után, mikor már nyolcszáz méter magasságra emelkedett a gép, a karboratort hirtelen füstfelleg borította el. A gép a nyolcszáz méternyi magasságban bukdácsolni kezdett, azután lezuhanva, orrával a földbe furódott s a gép hátsó része óriási csattanással kettétört.

A gépben ülő pilótatisztnek a véletlen szerencse folytán különösebb baja nem történt.

mindössze kisebb, egészen jelentéktelen sérüléseket szenvedett. A repülőosztály tisztikara melegen üdvözölte a csodálatos módon megmenekült repülőtisztet.

— Templomi hangverseny Marosvásárhelyen. Marosvásárhelyről jelenti, hogy az ottani református nők szövetsége május huszadikán, vasárnap délután fél hatkor templomi hangversenyt rendez. A hangverseny műsorán Bach, Beethoven és Schumann szerzeményei szerepelnek. Előadást Tavaszi Sándor dr. teológiai igazgató tart.

Lapkihordó asszony kerestetik a Brassói Lapokhoz

A KÖHÖGÉS PUSZTÍTÁSA!

10.000 tüdővész eset

csak Bukarestben az 1926 év folyamán

A köhögéstől a tüdővérszig csak egy lépés van
A chromoform és a hamuszir sulfogalocalat fertőtlenítő hatása.

A spanyolnátha és annak kísérői, a nátha és a köhögés, még ha könnyű letolyásnak is látszik, valódi intekció következménye, amely megtámadja az orrüreget és nyálkahártyákat és megzavarja a légzőszervek működését.

Az elhanyagolt köhögés és meghűlés, a tüdő gyengéjét okozza és elősegíti a Koch-féle bacillusok, tehát a tüdővész terjesztését.

Értezt ajánlom Önnek a leghatározottabban, hogy a roszszat mindjárt gyökerestől kiirtsa.

Elterjedt orvosi praxisom alatt, betegeimnek, akik köhögtek, „ALDA” szörpöt ajánlottam és rendeltem. Sohasem értem el olyan gyors sikert, mint az „ALDA” szörp adagolásával, amely Const. Chihaescu, az ismert bukaresti gyógyszerész-vegyész készítménye. Hatását kitűnő összetételének, a

mely Pulmonariát, Off. Thyokolt, Bromoformot, Aconitot, Bella donát és Biojur de Codein-t tartalmaz.

Az „ALDA” szörp fölötté energikus és gyors hatása bízmalatos. A köhögés és a nátha, már 24 órán belül tűnik el.

A legsúlyosabb esetekben, a tüdővész első jeleivel beálltával, tüdőcsúshurutnál, astmánál, kínzó számarkóhódásnál, gégefőgyuladással és torokgyuladással, az „ALDA” szörp a legjobb eredményeket éri el.

Az „ALDA” szörp, melyet joggal a tüdő megmentőjének hívnak, megszünteti és meggyógyítja a köhögést, regenerálja a megtámadt tüdősejteket életképes a tüdőműködését és így nagyban elősegíti az elgyengített tüdő telegyógyulását.

Doctor Ix.

Kapható gyógyszerárak és drogériákban.

Gr. Trancu-Ia-1 volt munkatügyi miniszter levele Chihaescu gyógyszerészhez.

Kedves Chihaescu Ur!

A választási harc közepén állunk! Ha nem szedtem volna még tegnap este az Ön „ALDA” szörpéből, nem tudtam volna beszélni azon az öt gyűlésen, mivel alaposan megvoltam hűlve. Kötelességemnek tartom ezt közölni és Önnek barátai köszönetet kifejezni. — Nagy szolgálatot tett nekem és az ügynek, melynek szolgálatába szegődtem. Az Ön Trancu Iași.

Abogó víz oltja az égést, Alda-szörp úgy szünteti köhögést

Minden előfizetőnek joga van

havonként egy tíz-szavas

INGYEN APRÓHIRDETÉSRE

a „BRASSÓI LAPOK”-ban.

Feltételeket lásd az „Apróhirdetések” rovat elején.

A marosvásárhelyi magyar párt intézőbizottsági ülése

Marosvásárhelyről jelentik: A marosmezei magyar párt szombaton tartott intézőbizottsági ülése az ország különböző részeiről megjelent delegátusok nagy száma miatt kiűzött megyei jelentőségéből s kisebbségi életünk egyik legfontosabb megnyilvánulása lett. Ugyyszólván a párt minden vidéki tagozata képviseltette magát a gyűlésen, amelyen Bethlen György gróf, a párt elnöke személyesen résztvett.

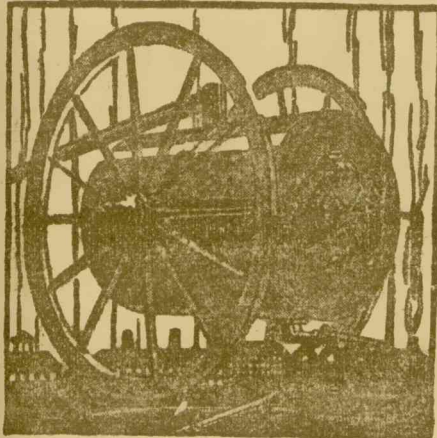
A gyűlést György József elnök nyitotta meg. Utána Bethlen György gróf számolt be a magyarság politikai, gazdasági és kulturális helyzetéről. Sebestyén Miklós dr. és Paál Árpád dr. beszédei után László Dezső Csikmegye, Pekri Géza Kisküküllő, Hinleder Felső Ákos Udvarhely megye, Willer József dr. Brassó megye képviselőjében tartottak beszámolókat. Ferentzi Zsigmond titkári jelentése után Kristóf András kisgazda a mezőgazdák helyzetéről beszélt, majd Árkosi Jenő tartott mélyenjáró beszédet a magyarság kulturális helyzetéről.

— Hol lehet színházi bérletet venni? A brassói magyar színház titkársága közli, hogy a június elsején kezdődő brassói színházi idényre a szelvénybérletek árusítása az Astra-Apolló színház pénztáránál május tizenhatodikán kezdődik meg.

(*) A »Nerva« szanatórium orvosai kezeléssel, öt-hatszori étkezéssel, fürdőkkel stb. teljes ellátást és kezelést nyújt napi 300 (III. o.), 500 (II. o.) és 600 (I. o.) lej fix árak mellett. Gyógyszerek árai külön.

(*) Dr. Ritter a bőr és nemibetegségek szakorvosa rendel Hirscher-ucca 25. sz. alatt vasárnap kivételével, naponként férfiakkal 11—1-ig és este 7—8-ig, nőknek 1—2-ig. Vilány, quarc és diathermiás kezelés.

* Püspökgyógyfürdőbe ez évben is küld 100 beteget havonta a bukaresti casa centrala főintézősége. Első 100 beteg május 15-én érkezik 28 napi kurára, köztük sok rheumás, köszvényes és csúszos beteg. 1927. évi évadban a központi főorvosok által 50 százalékos gyógyulás a Püspök fürdőben, melynek vize, gyógyhatása páratlan levegője pormentes, tiszta, erdei levegő.

Tüzi fecskendő, a vagyon óra.

Kedvező fizetési feltételekkel szállítja

M. CARNIOL FIUL (Technikai osztály)

BUCUREȘTI, STR. CAROL I, 24—30. SZAM.
TELEFON: 70/71. 54/11.

SPORT

A Hungária legyőzte a Ferencvárost

Külföldi sporteredmények

Hungária—Ferencváros 2:1 (1:1). Ferencváros szeltől támogatva többet támadott a kezdés után és a 12. percben megszerezte a vezetést Takács révén. Három perccel később Hirzer tizenegyesből egyenlített. Ujból Ferencváros fölény következik, de eredmény nélkül.

Több korner mindkét oldalon, percenkint gólvészélybe kerül mindkét kapu. Hirzer beadásnak szánt labdáját Amsel váratlanul beejti. Takács II-t lerugják, majd Rázsót

faultolják kapu előtt. A megítélt tizenegyest Turay a kapus kezébe rugja.

A játék eldurvul, mindkét részen öldöklő finis, eredmény nélkül.

Budai 33—Bocskay 1:0 (0:0).

Bástya—Nemzeti 3:2 (1:1).

III. Ker.—Vasas 4:0 (1:0).

Kispest—Attila 3:1 (1:0).

Sabaria—Hakoah (nemzetközi) 1:1 (0:1).

Bratislava—Ujpest (Pozsony) 4:3 (1:0).

Romániai eredmények

Kolozsvár.

Universitatea—Hagibbor 5:1 (4:0). Elsőosztályu bajnoki. Bíró Sövényi. Az egyetemi csapat már a mérkőzés elején elér két gólt Freniu és Marsall révén. A gólok után Klein megsérül és kiáll, a Hagibbor tíz emberrel küzd. Pár percre rá Neumann kapus is megsérül, s miközben kapu előtt élesztik, az Universitatea újabb szabálytalan gólt ér el. A negyedik gólt saját hálóba Szilágyi helyezi. A második félidőben a játék élénkebbé válik. A Hagibbor erős támadásokba kezd, s a mérkőzés egyenlő ellenfelek küzdelmére mutatja. A vigaszgólt Farkas éri el. Az U. utolsó gólját tizenegyesből Freniu rugja.

Romania—KAC 3:1 (0:1). Bajnoki mérkőzés. Bíró Czinczár. A vezetést a KAC éri el Molnár révén. A második félidőben a Romania frontba kerül és Hunyadi II. két, Hunyadi I. egy góljával megszerzi a győzelmet.

Nagyvárad.

NSC—Amateur 1:1 (0:0.) Bajnoki mérkőzés. Bíró Bodonyi. Szalonta gólját Kocsis, az Amatörét szabadrugásból Máté rugja.

Arad.

Glória—Olympia 4:0 (3:0.) A gólokat Kubik, Tisza (2) és Barbu II. rugták.

AMTE—Voința 0:0. Nagy meglepetés. Az

Az Olympia és a BMTE győztek a brassói bajnoki mérkőzéseken

Olympia pálya.

Olympia—BCFR 9:1 (2:0). A többnapos esőtől és havazástól teljesen felázott Olympia pályán a hazai csapat könnyen győzött a vasutasok ellen. A CFR az első félidőben még elég jól tartotta magát, egy pár szép támadást vezettek Schromm kapuja ellen, azonban gólt nem értek el. A második félidőben teljesen letörttek, s a fürge Olympia csatárok egymásután rugták Bereczky kapujába a gólokat.

Ioria—IAR 2:0 (1:0). Másodosztályu bajnoki mérkőzés, melyet a brassói zsidó csapat nyert meg a repülőgépgyár csapatával szemben.

*

Brasovia pálya.

BMTE—Brasovia 3:0 (1:0). A brassói munkáscsapat ismét két értékes bajnoki pontot szerzett magának a tavaszi fordulóban. A Coltea után vereséget mért a Brasoviára is, s ezzel azt a reményt ébreszti, hogy a bajnoki lista második helyére kerül.

A játék erős Brasovia támadásokkal kezdődött, Ahogy indultak, úgy látszott, hogy a győzelmet ők szerzik meg. A munkások az első percek után lassan teljesen magukra találnak és izgalmas, élvezetes mezőnyjáték kezdődik, mely egyenlő ellenfelek küzdelmére mutatja. A félidő vége felé csunya botrány zavarta meg a mérkőzés további szép lefolyását. A BMTE állandó botrányhőse, Lakomcsik, akit durva játékaért tavaly is letiltottak, de aki még ma is állandóan veszélyeztetni ellenfeleinek testi épségét, csúnyán faultolta Siegel hátvédet. Siegel visszatért, s Lakomcsik tovább folytatta a verekedést. A bíró az ügyet Siegel kiállításával intézte el, amire viszont a közönség nagy ellentüntetést rendezett, jogosan követelve Lakomcsik kiállítását.

A munkások, mint mindig, nagy lelkesedéssel, gyorsan, szép passzjátékkal küzdöttek. Különösen a csatársor produkált szép akciókat, melyeket Bakó és Szederjessy vezettek.

Vajda és Russu a jobbszárnyat vitték sok támadásba. A fedezetsorban Gecse centerhalf vált ki, aki utban van arra, hogy Brassó legjobb centerhalfja legyen. Ésszerű labdaosztogatása, romboló ereje, egyaránt erre a posztra teszik hivatottá. A védelemben kivülről Szávai hátvéd tűnt ki.

A mérkőzést a munkások határozottan megérdemelték. A Brasoviának nem volna szabad egy gól után teljesen leállni. Erről a tavalyi szokásról le kell mondani, ha eredményt akarnak elérni.

† BMTE komb.—Brasovia komb. 7:1 (2:0) Előmérkőzés a szövetségi díjért, melyet a jobb munkáscsapat nyert meg. Ács bíró győgen működött.

~~~~~

A mai pénzüpiac

A lej mára változatlan

Száz lej Zürichben

3.20 1/2

100 lej 0.62 dollár	1 dollár . . .	163 lej
100 lej 4 shilling 38 1/2 p.	1 angol font . . .	7.97 lej
100 lej 3.53 1/2 m pengő	1 pengő . . .	28.53 lej
100 lej 2.58 1/2 márka	1 márka . . .	39.10 lej
100 lej 20.88 1/2 cseh kor.	1 cseh kor. . .	4.84 lej
	1 o. schilling . . .	23— lej
1 avájci frank 31.47 1/2 lej		

A világpiacon változatlan.

A belföldi piacon tartott árfolyamok.

Zürich. Devizák. (Zárjelben a tegnapi záró árfolyamtól való eltérések.) Nyitási árfolyamok svájci frankban: száz német márka 124.10 1/2 (+0.005), egy dollár 518.82 1/2, egy angol font 25.32 1/2, száz francia frank 20.42 1/2, száz olasz líra 27.34, száz cseh korona 15.37 1/2, száz dinár 9.13 1/4, száz lej 3.20 1/2, száz pengő 90.63 1/2, száz osztrák shilling 73.

Matild Borviz az ásványvizek fejedelme.

Eladó:

35/40 HP gőzgép lépcsősrostllyal
és egy kavics osztályozó henger.
C'm 5889 szám alatt a kiadóban.

A világhírű:

Margitkrém

mindenhol kapható

Halló, vidékiek figyelmébe179 lej A következő 7 cikk
hölgyek részére: 179 lej

Egy pár félcipő, valódi bőrtalppal, egy pár
cernaharisnya, egy pár selyem harisnyakötő,
egy doboz puder, egy üveg Eau de Co-
logne, egy kis üveg parfüm, egy tubus ajak-
ír, kitűnő külföldi gyártmányok! Szétkül-
dés utánvét mellett az egész országban, posta-
költség 21 lej. Küldjön sürgős rendelt az

Officiul Orientului, București,
III. Str. Lascar Catargiu 16. címre.

Dr. PUTUREANU-féle**mell-gyógyszörp**

jóváhagyta a felső egészségügyi tanács Bukarestben.

A tüdő és légzőszervek megbetegedései ellen

Fertőtlenítő, gyulladás megszüntető, köptető
és energikus ellenszere a légzőszervek gőrcsős
megbetegedései ellen.

Használható: köhögés, spanyolnátha és bármilyen más
tüdő-, vagy légzőszervi megbetegedés ellen. Hatásos sze-
tűdővérzésre való hajlamoság és vérhányás, továbbá gőrcsős,
szárazsághűgési rohamok stb. ellen.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban
Érdeklődők forduljanak

P. BESVERHI

vezérképviselőhöz

București, Strada Sîrbey Voda 169.
Telefon 380-28. Kíváncsi bármilyen felvilágosítást ad

Az előpataki viz

borral vegyítve a legkitünőbb
élvezeti viz.

Könnyen emészthető.

Nem okoz vértolulást, fájást

2010

Gőzkazángép árverés!

Tudomására hozzuk mindazoknak,
akiket érdekel, hogy szombaton,
május 19-én 4 órakor dél-
után az Astra (Apolló) udva-
rán Hosszu-u. 5, el lesz
árverezve szabadkéz-
ből 1 Wolf típusu
25 lóerős gőz-
lokomotív.

2400

Árajánlatok írásban az Astra (Apolló)
gazdasági hivatalához nyújtandók be.

**FEJFAJAST
MIGRENT
ÉS MINDEN
HÜLESBOL
SZARMAZO
FAJDAIMAT
REUMATISZT
AZONNAL
GYOGYIT**

NEURALGINE

KÖZGAZDASÁG**„Előrelátható volt, hogy a bankok inkább a Banca Naționala visszleszámitolásáról mondanak le, mint az uzoráról”**

(MM) Silbermann Jenő dr., aki a nagyváradi kereskedők körében már régóta, s nagy következetességgel képviseli azt az álláspontot, hogy a mai kamatuzsorán semmi más eszköz sem segíthet, csak erőlyes uzoratorvény, s akivel ezeken a hasákokon már találkozunk is, most a következő igen figyelemreméltó levelet küldte válaszul a Brassói Lapok egyik cikkére:

„Figyelemmel végigolvastam e hó 9-én megjelent cikkét (ebben a cikkben számoltam be arról, hogy a Banca Naționala vere-séget szenvedett a nagy bankokkal szemben, viszont sikerült azokat a kisbankok ellen intézendő közös oham céljaira megnyernie.) Az előrelátható volt, hogy a bankok inkább a Banca Naționala visszleszámitolási hiteléről mondanak le, mint az uzoráról. Ebből pedig az következik, hogy csak drákói szigorú uzoratorvény segíthetné diadalra a kamatláb maximálását. Új hitelforrás sem használ, mert ennek az ára a jelenlegi Románia számára végeredményben többbe kerülne, mint amennyit megér, továbbá a hitelsz-szeg alig kerülne az ipar és kereskedelem normálforgalmába. Románia ellen effektív fináncsháborút vezet a nyugati tőke, amely igen fél Kelet-Európa industrializálódásától, hacsak affelett közvetlen ellenőrzést nem gyakorolhat. A Mond-akció szinte nyílt bevallása a gyarmatosítási szándéknak. A román gazdasági válság csak egyik epizódja ennek a fináncsháborúnak.”

„Az abszolút pénzhányt sokáig kibírhathatna Románia, ha a vállalatok relatív pénzhányja nem okozná a katasztrofális munkanélküliséget. A mobil tőke tartózkodását csak infláció, vagy a kamatláb igen alacsony értéken való maximálása törheti meg, mert ez esetben erősen megcsappanna az uzorajövedelem kilátása. Ezért a külföldi hitelt meg kellene egy átmeneti periódusnak előznie, amely az uzora eddigi visszaéléseit kikompenzálhatná.”

Ez a levél újra az uzoratorvény elgon-dolásától született meg, de emellett még más fontos szempontjai is vannak. Olyan szempontok, amelyeket érdemes megvitatni.

Maga az uzoratorvény kérdése a levélben nem kap új érveket. Abból, hogy ma a kamat magas, nem következik feltétlenül az, hogy erőszakkal kell letörni, mert egyáltalában nem bizonyos sem az, hogy erőszakkal le lehet törni, sem az, hogy ahhoz az erőszakhoz, amely ehhez a művelethez kellene, Romániában meg volna az erő is.

Romániában sohasem volt uzoratorvény, legfeljebb most érzik szükségét annak, hogy ezzel a gondolattal foglalkozzanak, de én meg vagyok győződve arról, hogy ezt is csak azért, amiért például csatlakoznak minden ilyen egyezményhez, amelynek elfogadása kultur-mázt kölcsönöz a kormányoknak, tekintet nélkül arra, hogy végrehajtja-e az egyezményt, vagy nem. Így tárgyalják például most a védővámok eltörlésének nagy témáját, Európa egyik legmagasabb védővám-onalának oltalma alatt és mindenestre ki-vül a nemzetek gazdasági közösségén. Ha itt uzoratorvényt létesítenek, akkor bizonyos, hogy az is csak Potemkin-törvény lesz; olyan törvény, amelyet senkinek sem vesz komolyan, mert csak arra való, hogy az ügyeseknek legyen mit kijátszaniuk. — Annak, aki törvény-alkotást kíván, nem szabad elfelednie, hogy a törvény nem annyit ér, amennyit a papíron mutat, hanem annyit, amennyinek az életben bizonyul. A végrehajthatatlan uzoratorvényből még nem lesz olesó pénze Romániának.

Ez azonban csak az utolsó szempont. Az első az, hogy van-e mit uzoratorvény védel-me alá helyezni? Van-e tőke és különösen van-e forgótőke ebben az országban? Kétségtelen, hogy nincs, de akkor hogy hozunk tör-vényt a szabályozásra? Az a tőke, amit itt lát-szólag rendelkezésre áll, teljesen le van köt-ve, fejlődésre semmi sem jut belőle, s nem is juthat. Az uzoratorvény, amely megakadá-lvozná az új tőkék alakulását, egyúttal arra kényszerítené a romániai gazdasági életet, hogy abban az állapotban merevedjen meg, amelyben ma van.

Silbermann dr. azt mondja, hogy a vál-lalatok relatív tőkehányban szenvednek. Ezt nem érthetem másként, mint úgy, hogy a vál-

lalatoknak nincs pénzük a termelés keretei-nek fenntartására s ennek a következménye a munkanélküliség. Vajjon uzoratorvény se-gitene ezen a helyzeten? Az uzoratorvény csak azt szabályozza, ami van, de ha Silber-mann dr. szerint abszolút pénzhány van, ak-kor hogy jutnak pénzhez a vállalatok egy ilyen negatív értelmű törvény alkalmazása folytán?

A mobil tőke tartózkodásának legyőzészéről uzoratorvény segítségével nem lehet szó, mert éppen a magas kamatok a biztosítékai annak, hogy ma minden fillér elhelyezkedést keres; — a ládafiában ma senki sem tart ka-matozásra való tőkét. Ha ellenben a drákói szigorúságu törvény életbelépne, akkor kétségtelen, hogy a mobil tőkének igen tekinté-lyes része azonnal visszavonulna a maga rej-tekeibe és nem vállalná azt a kockázatot, a melynek a kihitelezése során ki van téve.

Mindezt azonban csak az uzora-törvény ellen hozom fel, de nem olyan érvelés ez, a mely azt akarná bizonyítani, hogy a mai ma-gas kamatszínvonal fenn is tartható. Sokszor megírtam, hogy a gyilkos kamatok felőrölték az országot, elpusztítottak mindent, ami mo-bil tőke szerepére volt hivatva és megírtam egészen nyersen, hogy ebben a szörnyű hely-zetben a bankok erkölcsi felelőssége kétségtelen. Ma is ugyanezt kell megállapítanom: a bankok erkölcsi tőkéje a háboru alatt ször-nyű veszteségeket szenvedett és ezeknek a veszteségeknek a következményeit éli ma az ország a bankokkal együtt. Azonban a törvény nyel még senkit sem lehetett erkölcsössé ten-ni, s ezért az orvoslást nem a drákói rendel-kezésekben keresem, hanem azokban a lehe-tőségekben, amelyek a tőke for-rásait nyitnák meg az ország számára. S nem hiszem, hogy a mai helyzetben a helyes megoldás a bankoknak az uzorától való el-tiltása lenne, hanem az, hogy olyan helyzetet teremtsenek számukra, amely megengedi, és érdemessé is teszi nekik, hogy tisztességes alapokon dolgozzanak.

Nem romboló, hanem építő gazdaságpo-litikára van az országnak szüksége. Silber-mann dr. tagadja ennek a lehetőségét és ezen a ponton rendkívül érdekes szempontot vet fel, olyat amellyel külön kell foglalkoznunk.

*

— Lengyelország leszállítja vámtarifá-téit. Néhány nappal ezelőtt írtuk meg, hogy Középeurópa legmagasabb vámvédelmi rend-szere Lengyelországban áll fenn, amelynek vámtételei még a román vámnál is maga-sabbak. Most azt a jelentést kapjuk Varsóból, hogy a lengyel kormány ennek a vám-védelemnek mérséklését határozta el. Az új lengyel tarifa megszerkesztésénél tekintettel lesznek arra, hogy Lengyelország Európában van és a többi európai államok közösségébe kell beleilleszkednie. Ha a reformot vég-rehajtják, akkor Románia marad az egyetlen egy állam, amely az európai államok gazda-sági közösségéből önmagát kiszakítja.

— Románia képviselteti magát a vámti-lalmak megszüntetésén dolgozó bizottságban. Bukaresti jelentés szerint arra a tanácskozá-sra, amelyet a vámtilalmak rendszerének ta-tályn kívül való helyezése érdekében tar-tanak július 3-án Genfben, Románia három kiküldöttel képviselteti magát. Fontos ugyan-is, hogy Románia kiküldöttei minden lehető nemzetközi tárgyaláson részt vegyenek s mel-lékes, hogy idehaza milyen hatása van ezek-nek a tárgyalásoknak. A pénzügyminiszter ebben az ügyben tegnap tanácskozást tartott a román gazdasági szakemberekkel.

Egerek és patkányok**tömeges kiirtására vegyen****Radikal bakteriumos patkányirtó huskivonat**

Olesó és az eredmény biztos. Minden egyes adagért jótáll a vállalatunk. Hol a hatás elmarad a pénzt visszafizetjük. Emberek háziállataira veszélytelen, hatóanyaga csak az egereket és patkányt öli meg. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Művészasszony

Írta: Sz. Solymos Bea (6)

V. FEJEZET.

A bácsvárosi kaszinóban szenvedélyesen tarokkoztak az urak. Itt azután minden eseményt megtárgyaltak, megforgattak jobbra-balra, s mikor már nem volt kiről, s miről beszélni, más változatban újra előről kezdtek. A patikáros éppen két kezét összerakva gömbölyű gyomra felett a tarka mokett angol falban édesdeden elszunnyadt. Itt szokta délutáni álmát aludni Kulics földbirtokossal egyetemben, mivel szobáságban és a hortyogás hangosságában egyforma versenytársak voltak. Azonban Szolnoki járásbíró lefőzte mind a kettőt. A kártyalapok vagdosása nem tarta fel őket, sőt a szinte ütemessé váló raj jól esett nekik, s akkor ébredtek fel, ha a raj megszűnt. Kulics vastag orrát a légy sem rágatta, hanem mikor az ablak alatt egy vékony rikkancshang kiabálta: „Buda-pesti friss-uj-ság” — Kis-uj-sáág, — Uj-sáág, erre felriadtak.

Tehát megjöttek a pesti lapok — s a patikus pecsétgyűrűs ujját a poharához csörrentenre kiabálta:

— Hé pikoló, hé pikoló, egy friss lapot, meg egy feketét. Letörölte zsebkezdőjével szájak mézét, mely az édes alvás közben kátyára csurrant. Azután hosszas nyújtózkodás közben mind a hárman beálltak a tarokkpartiba.

Ép a fűrészgári igazgató vitte a szót. — Na— hát persze, hogy közről láttam. Még bájos mosolyt is juttatott nekem a szép lány. Eddig az anyja is tetszett, de mióta a lányt láttam, az anyját csak egy vén satrafának lehet mellette említeni.

— Ugyan Józsi, ne hengej, neked csak a repedszarkuak tetszenek, ez a leány pedig hercegno, a te dézsatündérid mellett, Különben rád se nézett, fogadjunk, hogy az a sem tudod, hogy milyen szeme van, — irigykedett, társát csarolva az anyakönyvvezető. Erre persze általános jókedv kerekedett és az általános témák új energiát ébresztettek a kaszinózó férfiak között. Kiváltképp. hogy nőről volt szó, és pedig „uj nőről”.

Szolnoki vette át a szót, ő mindent hamarabb és jobban tudott, mint bárki más Bácsvárosban. Néki voltak a legjobb „értésülései”. Most is fölényesen legyintett.

— No, arra ugyan hiába is lestek. A szilvási kis doktor már évek óta csapja neki a szemet és Pesten már el is jegyesedtek.

Általános elképedés lett erre. Némelyik eltakozott, mások meg siettek bebizonyítani, hogy persze-persze, hiszen mindig együtt vannak.

— A korzón is nagyon bizalmasan sétáltak együtt — lehetett látni — bökött közbe a kártyáról fel sem tekintve a hitoktató.

Az igazgató most Szolnoki fülehez hajol, valami igen csiklandósat sugatott, mert csak egy rázkódnak a nevetéstől. Persze, erre a komoly családapák és a mogorva hivatalos melleséget viselő urak leteszik a tarokk kártyát, megakad a játszma. Nagyon szeretnék a „titkot” hallani. Faggatják a nevetéstől még mindig feldokló járásbíró.

Végül kezét a szájához téve suttogó hangon mondja a többinek is.

Asszonyok, kiknek a nyelvét halála után külön kívánják elégetni, vajjon nem érdekes látvány-e az ilyen férficsoport? Nem államügyek, nem politikai, nem városi adóügy, nem parajbhistoria dülleszt ki így a társaság szemét, hogy lihegő, félig nyitott ajakkal kapják ki a beszélő szájából a pletykát. Kopasz fejek, hajas nyakak, ádámcsutkás gégek hajolnak a beszélő felé. S a téma, a titok az, hogy: Bándy Dalma és a bácsalmási doktor egy töltés oldalán a rőzsekazal mögött felöltötték festőköpüket és egymás mellé ültek pingálni, pacsomagolni. Vajjon mire is jó az?

Kulics két füle mögé még hallósátort is csatolt két tenyerével és mikor már a felfedezett pikantérián ő is jól kizötyögte magát, észbe jutott, hogy hát neki éppen festő kellene. A rosszabbnál rosszabb és a durvánál durvább vicek kezdenek futni a kaszinóban, a régen már ablakot kell nyitni.

De Kulics földbirtokos fejében csak egy festő jár. Szép — csinos, — Pestről jött. Neki pedig éppen az épülő új kastélyához kellene, meg színes ablaküvegek kellenének.

Butorban Fischer neve márka

Mellett butorsági ügyletet beszo Fischer Albert
szóló orvellen toltatse meg: butoraházát
Cluj, Calca Regele Ferdinand No. 61

Autóhűtőkben, radiátorokban

BOKIS neve márka

Ujjonnan készít és szakszertien javit garancia mellett a leg-
rövidebb idő alatt, specialisan berendezett hűtőüzemében
Brassó, Hosszu-u. 14 sz.
em a címre figyelni! 2997

KISS, lemezlyukasztógyár, Arad

KÉPVISELŐ:

RUDOLF SCHENK
ARAD

Telef. SCHRAUBENHOF
TELEFON: 95. 5328

Bukaresti cementgyár

azonnali belépésre keres mestert,

elsőrendű munkaerőt beton-mozaik lemezek, betoncsövek stb. készítéséhez. Német vagy román nyelvű ajánlatok „B. 531. Dauerposten” jellegére Rudolf Mosse S. A. București, Calea Victoriei 31. címre küldendők. 6560

„VICTORIA” autóhűtő készítő műhely Brassóban Katonakórház-u. 4.

ROMÂNIA

Prefectura Județului Brașov
Serviciul Administrativ

4702—1928.

Hirdetmény

Ezennel pályázatot hirdetünk Buzăul-Ardelean-i Intorsura Buzăului községben, (Brașov megye) újból felállított főszolgabírói hivatalnál üresedésben levő ideiglenes díjnoknői (gépirőnői) állás betöltésére.

A közalkalmazottak szabályzatáról szóló törvény 7 §-ában előírt okmányokkal felszerelt kérvények a fenti prefekturánál legkésőbb 1928. június 15-iki, d. e. 10 óráig benyújtandók.

Brassó, 1928. május 7.

6554

A prefekt h.: L. Servatius s. k.

Primăria Municipiului Brașov.

Nr. 8729—1928.

Pályázati hirdetmény

Az inventarizálással megbízott városi közegnek üresedésbe jött állásának betöltése végett újra ki lesz hirdetve a pályázat.

A pályázati feltételek elő vannak írva a köztisztviselő szabályrendeletéről szóló törvény végrehajtási utasításában.

A járandóságok a budgetben meg vannak állapítva.

A pályázók tartoznak az okmánybőlyeggel ellátott és a szükséges okmányokkal felszerelt kérvényeket f. évi május hó 28. áig a polgármesteri hivatalhoz beadni.

Brașov, la 7 Maiu 1928.

Primar:

Dr. C. Moga m. p.

6555

Secretar general:

Hertel m. p.

A HERZ-féle kölcsönkönyvtár legújabb könyvújdonosság beszerzései:

Galsworthy: Forsyt Saga
Hutchinson: Asszony, aki nézti keres
Mauriac: A méregkeverő
Mauoris: Disraeli élete
Ostenso: Szállnak a vadludak
Pekár Gyula: Az ezüst homlokú vándor
Rosny J. H.: Fekete ország
Thurston: Charmeuse
Wolff: A játékos

Előfizetési díj havonta Lei 80”

A Brassói Lapok elő-
fizetőinek 50% engedmény

8124

Gyümölcsfákat ősszel ültessünk!!!!

Éghajlatunk alatt teljesen bevált betegségmentes gyümölcs- és szőlőültvényeket, rózsákat stb. putányosan Tóthfalusi és Tsalóltványtelepéről Trg.

☒ Mures — Marosvásárhely, vásárolhatunk ☒

Szállítás kezdete november 1.

2738

Kérjünk árjegyzékeket!

Gyógyulási téren forradalmat idéz elő

LIPPAFÜRED

RÁDIUM-AKTIVITÁS

szénsavas, vasas ásványforrások, különösen: szívbajoknál, érelmeszesedés, ideg-betegrendszer, vérszegénység, női szervi bajok rendetlen vérzés, méhgyulladás, stb. — Legideálisabb gyógy- és nyaralóhely. Kérjen díjtalan prospektust.

LIPPAFÜRDŐ IGAZGATÓSÁGA, LIPOVA.

AUTOMOBILOK

új és használt, bármilyen védjegyű állandó nagy választékban.

Vétel - Eladás - Csere

A közismert amerikai 6 hengeres, 4 kerékfés, 2000 kgr. teherbírásu

„REO”

teherautók vezérképviselője.

„GIRONI” autogarázs, București
Str. Grigore Alexandrescu 59.

2498

NYÁRI

EGYETEM

DEBRECENBEN

julius 1—31-ig.

Részt vehet korra, nemre, előképzettségére való tekintet nélkül mindenki.

Aktuális és általános tudományos problémák előadása és megvitatása. Nyelvtan. Sport.

Külföldiek, ha június 1-ig jelentkeznek, tandíjat nem fizetnek. Teljes ellátás és lakás 120—140 pengő.

Vizum és vasuti kedvezmény.

Idegenek részére külön idegen nyelvű előadások.

Felvilágosítást nyújt, prospektust küld a Titkárság: DEBRECEN, Arany János-u. 1. I.

659

APRÓ HIRDETÉSEK

egy szó ára 6 lei. - Hosszabb betűvel 12 lei. - Állást keresőknek 25% engedmény. - Legkisebb apróhirdetés ára 60 lei.

Ugyanazon szövegű apróhirdetés többszöri feladása esetén minden három fizetett megjelenés után egy ingyen-megjelenést adunk. **Hirdetési díjak előre fizetendőek.** - Csak válaszbélyeggel felszerelt kérdőízekre válaszolunk.

Minden előfizetőnek, aki az előfizetési díjjal nincsen hátralékban, mindaddig, amíg előfizetése tart, **havonta egy tíz-szavas apróhirdetést teljesen ingyen közölünk** a Brassói Lapokban. Aki valamely hónapban az ingyen hirdetésre szóló jogát nem veszi igénybe, az a következő hónapokban az elmult hónapokra visszamenőleg ezt a jogát már elvesztette. Ezzel szemben azonban joga van minden előfizetőnek későbbi, ezután következő hónapokra szóló jogát előre igénybevenni, még pedig annyi hónapra, ahány hónapra az előfizetési díjat ténylegesen előre befizette.

Vétel — eladás

Szivógázmotorok fatűzeléssel, nyersolaj, benzínmotorok, cséplőgarnitúrák, cséplőszekrények Fordson traktorok, malmok, kombinált gabonatisztítók, legújabb sikszitákat minden nagyságban, nagyon kedvező feltételekkel szállít Friedrich Testvérek Femesvár. 2934

Vas-cukrász-kemence, szekrény márvány lappal, kézi szeker eladó. Frank Fekete-utca 12 sz. E 978

720-as cséplő, motorral, jókarban eladó Tischler-nél Bachnea, jud. Tárnavia-Mica. E 1016

Egy használt de kifogástalan állapotban levő teher Ford-autó olcsó árban eladó. Érdeklődni Németh Vencelnél. Tusnád. E 1046

Kanadában a tulajdonos! Finom, 3 HP lokomobil üzemképes, nagyon olcsón eladó, kedvező törlesztéssel. Ferency Bálint comuna Tusnádul-Nou, jud. Ciuc. E 1041

Jégszekrények és söraparátok

legolcsóbban minden nagyságban viszonteladónak is **Kortésznél Tg.-Mureş, Piaţa Kálvin No. 3.** Telefonszám 3-14. — Árjegyzék bérmentve. — 2889

Eladó, bérbeadó szőlő 40 lóerős vízfűrész, 1 járatu malom, gyapjufűrész, lakóház nagy kerttel, kedvező feltételek. Erdélyi Istvannál, Târlungeni. E 1042

POLOSKA-INTO SZER

Biztos hatás. Üvege 25 lei és posta. Kapható Demeter gyógyszerárúban Cluj, Cai. Moşilor 2.

Eladó antik szobabereendezés Sft.-Gheorghe, Str. Alexandrescu 3. 6532

Vulkanizáló (gumiavító) berendezés eladó, üzemben megtekinthető. Autóvulcan, Turda. 6563

Erdély központjában

vasúti fővonal mentén egy 7.000.000 lejnél több értéket képviselő prima termék

mintagazdaság családi okok miatt **5.000.000 lejért sürgősen eladó.** Lekötéskor cca 2 millió fizetendő. A többi előnyös kiegyezésként segít és válaszbélyeg ellenében felvilágosítást nyújt:

Lőfi Gyula kizárólagos megbízott **Turda.**

Az 590 holdas birtok, mely távolabbi megyében van mint a fenti írt, már eladható **Lőfi.** 3472

Cséplőgép, kazal, sátor és kocsitakaró, **vizmentes ponyvák,** gabonaszák, tömlő gyári lerakot **Spitzer Izraelnél Oradea (Nagyvárad)**

Mindenemű kárpitos kellékekben nagy raktár!

2859

Két ügyes szőlő lányt keres Nádpaták fürdőkezelősege 40 szoba rendbentartására 1000 lej fizetés, külön százalék. — Azonkívül keres egy járat, szerényigényű gépészt. Weber Márton fürdőbérő, Fogaras. 6513

Perfekt kertészt, szakácsnőt, szobaleányt keresek. Ajánlatok Orsova, Dr. Székelyhez. E 1044

Állást keres

Suche deutsche Bonne zu dreifährigem Mädchen. Klein Textilház. Satumare

Állást keres május 15-30-ig egy 30 éves józan életű magyar, román és német nyelvet bíró családos ember, ki a kereskedelemhez, cséplő és malomgépek szereléséhez, autók kezeléséhez ért, szükség esetén saját autójával is belépne. Bármelyik álláslehetőségnek garanciát nyújt. Megkereséseket komoly szakember jellege alatt Könyvnyomda r.-t. Odorheiu, továbbít.

Vas, fém, szén, vagy más kőbányánál állást keres bányaiskolát végzett üzemvezető. Leveleket „gyakorlott bányász” jellege alatt a kiadóban. E 1047

Intelligens úriú, tiszt, helyettes övezgye, uriházna házvezetőnő állást keres. Megkereséseket „Házasszony” jeligen a kiadó továbbít. E 1049

Lakás

Üzletelhelyiség esetleg irodának Hosszu-ucca 52 azonnalra kiadó. Értekezni ugyanott. E 1019

Keresek belvárosi közeli fekvő két vagy három szobás modern lakást augusztus-október közötti beköltözésre. Ajánlatokat „Évibér előre” jeligere kérek kiadói hivatalba. E 1010

Feltétlenül tiszta butorozott szobát keres hirlapíró. Cim M. I. Brassói Lapok szerkesztősege.

Modern négyszobás lakás kiadó. Cim Kereszt-ucca 1 b. 6557

Nádpaták jód és sós-fürdő egész újonnan berendezve, napi penzio szoba, villanyvilágítás, három étkezés étlapszerint 140 lej. 6512

Vegyes

1.000.000 lej vagy annak fele garanciával társ keresetnek egy brassói jól bevezetett üzlethez bővítés végett. „Aranybánya” 6509. jellegre a kiadóba. 6509

Teherautókkal áru-szállításokat vidékre bár-hova elvállal „Speranjă” Brassó, Szt János-u. 20. E 552

Házasság céljából 50-60 éves ur ismeretséget keresi urinó hozomány-nal „Összel” jeligere a kiadóba. E 1050

Szilvaraki luica

legjobb minőségben és legolcsóbban kapható

FLORA

Rum és Likörgyár R. T-nál, ARADON.

Távírat:

FLORA Fabrica Licherei

TELEFON: 5-25. 6541

Fon-5 Gyula gabonakereskedő irodáját Korház-ucca 55 szám alá (telefonszám 341) áthelyezte. 6556

HANOMÉTEREK és mindenféle mérőműszert készítt, javításokat vállal **GASPAR** műszerész írd. Str Horia 1 (V. Széchenyi-u.) Javítás végett beküldött műszereket állami hitelteliséssel ellátva rövid idő alatt visszaküldöm

Telefon: 315 sz.

Kellemetlen hajszálak kiirtása

ráncok, szeplők, pattanások, radikális arhámlasztás, massage, összes szépségápolási szakszerű kezelése. — Olcsó bérlet.

„Stella” kozmetikai intézet, Kapu-u. 44.

2934

S. BERGER tükrögyár

Târgu-Mureş, Str. Morii No. 32

Szállít mindenféle tükröt, Vállalja hibás tükrök javítását és újra foncsorozását.

2791

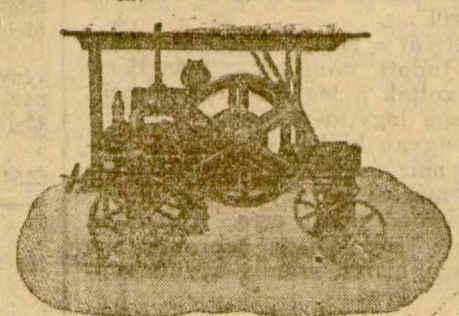
Nagyobb erdélyi cukorka és csokoládé gyár

keres június 1-i belépésre présosztály önálló vezetésére fourrés-ek és rokszok készítésében perfect **ÜZEMVEZETŐT**

Csakis komoly ajánlatokat, az eddigi működés és fizetési igény megjelölésével „MEGBIZHATÓ” jeligere e lap kiadói hivatalába kérünk

PHOEBUS Vasöntöde és Gépgyár Rt. Oradea

Saját gyártmányok
Elsőrendű minőség

Saját gyártmányok
Elsőrendű minőség

Motorlocomobilok, stabilmotorok, motorfűrészek 4-18 lóerőig állandóan raktáron. Tartalékalkatrészek azonnal kaphatók.

INGYEN előhívjuk minden felvételét, ha nálunk egy lényképező gépet vásárol **GUST HERMANN FOTO ÉS SPORTÁRUHÁZ** Rózsater 19.

W. D. „HANOMAG”

28-32 lóerős traktor benzín, petroleum és nyersolajüzemre Bosch magnesyújtással, beépített regulátorral és szij-tárcsával. — **Eredeti**

M.A.V. gőlyóscsapágyas

cséplőgéppel lóherrefejű készülékek hosszulejratu fizetési feltételek mellett kaphatók azonnali szállítással

„INDUSTRIA”

Kereskedelmi- és Ipari R. T. TIMIŞOARA IV., Str. I. C. Brătianu 3. (Uri-utca) Távíratok: Industria. Telefon 9-14.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!